

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica

PROGRAM STAROSTLIVOSTI
CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE CHOČSKÉ VRCHY
2016 - 2045

November 2015

1. Základné údaje

1.1 Kód územia: SKCHVU050

1.2 Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000

1.3 Kategória a názov územia

Príslušnosť k európskej sústave chránených území:	Natura 2000
Kód územia:	SKCHVU050
Kategória:	Chránené vtáčie územie
Názov územia:	Chočské vrchy

1.4 Platný právny predpis: Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR. č. 26/2011 Z.z. zo 1.2.2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy, účinná od 15.2.2011.

1.5 Celková výmera územia a výmera podľa funkčných plôch

Celková rozloha CHVÚ Chočské vrchy stanovená vyhláškou je 16 817,5 ha. Spracovávaná výmera na základe vrstvy GIS ŠOPSR je 33 615,77 ha. Po zapracovaní CHVÚ do databáz C - registra katastra nehnuteľností (KN), na ktorom ŠOPSR pracuje, bude možné zosúladiť GIS vrstvu s parcelným stavom.

Tabuľka č.1: Výmera v členení podľa druhov pozemkov.

Kod pozemku	druh pozemku	výmera v ha	Zastúpenie v %
2	orná pôda	287,223	1,71
5	záhrada	3,118	0,02
6	ovocný sad	0,033	0,00
7	TTP	5662,474	33,69
10	lesný pozemok	10411,524	61,94
11	vodná plocha	39,544	0,24
13	zastavaná plocha a nádvorie	116,101	0,69
14	ostatná plocha	287,866	1,71
	Spolu	16807,88	100,00

Výmery sú spracované podľa stavu katastra nehnuteľností k 1.5.2015.

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVU Chočské vrchy sa nachádza v severnej časti SR, v Žilinskom kraji, v okresoch Ružomberok, Liptovský Mikuláš a Dolný Kubín.

Územie je vymedzené ako pohorie Chočské vrchy rozšírené na západe o východnú časť Šípskej Fatry a na severovýchode o územie medzi Veľkým Borovým, Malým Borovým a Hutami. Územie sa nachádza cca 3 km severne od mesta Ružomberok a cca 3 km južne od mesta Dolný Kubín. Hranice prebiehajú približne južne od obcí Žaškov, Jasenová, Vyšný Kubín, Leštiny, Malatiná, Veľké Borové, Malé Borové, Hutky a severne od obcí Kvačany, Prosiek, Liptovská Anna, Bukovina, Lúčky, Madočany, Turík, Lisková, Likavka, Švošov. Z územia sú vyňaté zastavané územia obcí Komjatná a Valaská Dubová, ktoré ležia vo vnútri.

Územie CHVU Chočské vrchy nadväzuje západnou hranicou na územie CHVU Malá Fatra a východnou hranicou na územie CHVU Tatry.

Prístup do územia je cestnou sieťou smerom od Dolného Kubína, Ružomberka a Liptovského Mikuláša. Západnou časťou prechádza cesta I/59 Trstená – Ružomberok, východnou časťou cesta Liptovský Mikuláš – Zuberec. Severne od CHVU vedie cesta 3. triedy, ktorá spája obce Vyšný – Kubín – Malatiná, južne spojnice obcí Likavka – Liptovská Sielnica. Južne od územia je trasovaný nadregionálny cestný ťah - cesta I/18, úsek diaľnice D1 Ivachnová - Liptovský Mikuláš a nadregionálna železničná trať Bratislava – Poprad – Košice.

Klíma

Územie CHVU je súčasťou mierne chladného, veľmi vlhkého okrsku s teplotou v júli 12 – 16°C. Priemerná ročná teplota sa pohybuje od 4 do 6°C, v najvyšších polohách pohoria od 2 do 4°C. Priemerný ročný úhrn zrážok predstavuje 800 - 1000 mm, v západnej časti 600 – 800 mm. Počet dní so snehovou prikrývkou sa mení s nadmorskou výškou územia od 100 až po 140. Územie patrí k málo až mierne inverzným polohám, prevláda generálne západné prúdenie vzduchu, v pohorí ovplyvnené členitosťou terénu a smerom dolín.

Geologické podmienky a formy reliéfu

V rámci regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass, 1988) je CHVU súčasťou oblasti Jadrových pohorí, jednotky Chočské vrchy.

Podložia prevažnej časti územia CHVU tvorí mezozoikum vnútorných Karpát, prevažujú jednotky: vrstevnaté ílovité vápence, slieňovce a brekcie; tmavé vápence, dolomity a rohovcové vápence. Severným okrajom územia a lokálne na juhovýchodnom okraji je zastúpená vrchná krieda a paleogén vnútorných Karpát – zlepenec, pieskovce, brekcie. Južným okrajom prechádza významný podtatranský zlom.

V nadloží územia sa uplatňuje nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín. Po obvode pohoria sú zastúpené nesúvisle aj deluviálne sedimenty, hlinité, hlinito-pieščité, hlinito-kamenité, pieščito-kamenité až balvanovité svahoviny a sutiny.

V rámci geomorfologického členenia SR (Mazúr, Lukniš, 1986) patrí prevažná časť CHVU do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Chočské vrchy, podcelkov Choč, Sielnické vrchy a Prosečné, západná časť zasahuje do celku Veľká Fatra, podcelku Šípska Fatra. Severovýchodná časť CHVU okrajovo zasahuje do Podhôrno-magurskej oblasti, celku Podtatranská brázda, podcelku Zuberská brázda.

Geomorfologické pomery charakterizuje vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra, pozitívne morfoštruktúry – hraste a klinové hraste jadrových pohorí, v severovýchodnej časti hraste a klinové hraste centrálnokarpatských flyšových pohorí. V území prevláda hornatinový, v najvyšších polohách Choča a Prosečného vysočinový podhôrny reliéf, severovýchodný okraj CHVU tvorí reliéf erózných brázd.

Najvyšší bod územia je kóta Veľký Choč (1611 m n. m.), najnižšie polohy sa pohybujú okolo 550 m n. m. v okolí Liskovej a Turíka.

CHVU je súčasťou krasového územia, kde sa vyskytujú typické morfológické formy, ako závrty, ponory, rokliny (Prosiecka, Kvačianska), vodopády, jaskyne (Liskovská jaskyňa), charakteristická je tvorba travertínových terás na výveroch minerálnych vôd (Lúčky). Pohorie je priečne rozčlenené dolinami vodných tokov v smere sever - juh.

Vlastné pohorie Chočských vrchov je z hľadiska geodynamických javov stabilné. Výrazné svahové poruchy sú zaznamenané na severnom aj južnom úpätí pohoria na styku s paleogénom kotliny a brázdy. Výrazne nestabilným územím je aj oblasť medzi Žaškovom, Komjatnou a Jasenovou na severnej strane Šípskej Fatry. Prevažujú deformácie typu zosuvov, archívnych a potenciálnych, lokálne sa vyskytujú aj aktívne poruchy.

Makroseizmická intenzita dosahuje priemerné hodnoty (6 °MSK-64).

Hydrologické pomery

CHVU spadá do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku a akumuláciou v mesiacoch november – február, vysokou vodnatosťou v marci až máji, maximom v apríli a minimom v období január – február a september – október. Územie patrí do hlavného povodia Váhu. Prevažnú časť územia odvodňujú prvorovňové prítoky Váhu prameniace v pohorí Chočských vrchov, ktoré tečú zo severu na juh naprieč pohorím (Kvačianka, Prosiečanka, Sestrč, Holubí potok, Teplianka, Chočský potok, Likavčianka, Komjatanka). Riečna sieť severnej časti CHVU je slabo vyvinutá, svahy pohoria odvodňujú krátke prítoky Jasenovského potoka, v západnej časti Žaškovský potok, oba toky ústia do Oravy ako prítoku Váhu. Lokálne sa toky hlboko zarezávajú do vápencového podložia a tvoria rokliny.

Územie CHVU patrí do hydrogeologických regiónov: Mezozoikum západnej časti Chočských vrchov a Mezozoikum východnej časti Chočských vrchov s určujúcim typom krasovej

a krasovo-puklinovej priepustnosti. Hydrogeologické pomery charakterizuje prevažne mierna až vysoká prietoknosť a hydrogeologická produktivita.

CHVÚ sa nachádza medzi dvomi perspektívnymi oblasťami geotermálnych vôd. Na severnej strane CHVÚ zasahuje do štruktúry Skorušinskej panvy. Z južnej strany sa nachádza geotermálna štruktúra Liptovskej kotliny s prirodzenými vývermi minerálnych a termálnych vôd na úpätí pohoria, najvýznamnejšie sú v Lúčkach, Kalamenoch, Bešeňovej. Zaujímavé sú vývery teplých podzemných vôd do povrchového toku Teplianky na Lúčkach.

Pôdy

V území CHVÚ sú zastúpené prevažne rendziny a kambizeme rendzinové, sprievodné litozeme modálne karbonátové, lokálne rendziny sutinové; zo zvetralín pevných karbonátových hornín, v severovýchodnej časti sú zastúpené kambizeme pseudoglejové kyslé, lokálne pseudogleje modálne kyslé a gleje; zo zvetralín rôznych hornín. Z hľadiska zrnitosti prevládajú pôdy hlinité, stredne kamenité.

Sú zastúpené vlhké pôdy, so strednou až veľkou retenčnou schopnosťou a strednou, na juhovýchode malou, priepustnosťou.

Flóra a fauna

Z botanického hľadiska je celé územie typické západokarpatskou flórou, pričom výrazne prevažujú horské prvky. Vďaka pestrému geologickému zloženiu i morfológii územia sa tu nachádzajú mnohoraké rastlinné spoločenstvá. Od teplejších dubín, vyskytujúcich sa najmä na južnom úpätí Chočských vrchov na rozhraní s Liptovskou kotlinou (napr. PP Turické dubiny), cez kvetnaté bučniny často vápnomilného charakteru, až po horské smrekovo-jedľové a smrekové lesy vyskytujúce sa v najvyšších polohách (napr. Choč, Prosečné). Dominanta územia – Choč – dosahuje subalpínsky (kosodrevinový) stupeň. Nachádzame tu takto druhy teplomilnejšie (napr. nátržník piesočný) až horské a vysokohorské druhy, ako je prvosienka holá, poniklec slovenský, astra alpínska, plesnivec alpínsky či na Choči rastúca dryádka osemľupienková. Mnohé druhy vyhľadávajú skalné útvary pomerne časté v tomto CHVÚ. Väčšina lesov bola premenená na smrekové monokultúry. Fragmenty pôvodných lesných porastov sa zachovali v chránených územiach a na neprístupných skalných miestach. Okrajové časti územia sú prevažne odlesnené a charakterizované mierne modelovaným povrchom s výskytom rozsiahlych lúk a pasienkov, v súčasnosti na mnohých miestach nevyužívaných a postupne zarastajúcich náletmi drevín. Tieto vytvárajú vhodné loviská pre dravce hniezdiace v lesoch a na skalách.

Obdobne ako flóra, aj živočíšstvo je charakterizované výskytom prevažne lesných druhov typických pre Karpaty. Je to prevažne fauna ihličnatých a zmiešaných lesov, skál a horských rivi, v menšej miere aj nenáročných druhov otvorenej poľnohospodárskej krajiny. Z významnejších druhov cicavcov tu žijú všetky naše veľké šelmy- medveď, vlk i rys, ktorých potravou je jeleň, diviak a srna. Vo vodných tokoch sa vyskytuje vydra riečna. Chočské vrchy sú známe bohatstvom jaskynných priestorov, ktoré využívajú rôzne druhy netopierov. Z plazov je známy výskyt teplomilných druhov- jašterice múrovej, zmijovca hladkého, ale vyskytuje sa tu aj vretenica severná, užovka obyčajná alebo jasterica živorodá. Pre členitý

horský terén a priepustné podložie je tu nedostatok močiarnych biotopov. V horských potokoch žije pstruh potočný, čerebľa obyčajná, slíž obyčajný a hlaváč pásoplutvý.

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Hniezdnymi biotopmi sokola sťahovavého sú oblasti v lesnom a horskom prostredí so skalnými svahmi a stenami s dostatkom dutín alebo lavíc pre umiestnenie hniezda (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva veľmi rôznorodé biotopy. Hniezdi od tropických oblastí po studené morské oblasti, v horúcich alebo studených púštnych oblastiach. Mimo hniezdného obdobia bol sokol sťahovavý registrovaný prakticky všade vo svete, napr. aj mimo súvislej pevniny na lodiach v Tichom oceáne (White et al. 2015). Na Slovensku sú hniezdnymi biotopmi druhu vysoké skalnaté útvary v lesnom prostredí obvykle vzdialené od frekventovaných ciest a ľudských sídiel neďaleko otvorenej krajiny. Hniezdi v pohoriach od nadmorskej výšky 240 m (Burda, Malé Karpaty) až po najvyššie polohy Tatier (cca 1 780 m n.m.). Typický hniezdny biotop predstavuje horské lesné prostredie so skalnatými svahmi, stenami s dostatkom dutín alebo lavíc, vhodných pre umiestnenie znášky. Nie je výnimkou, ak obsadí hniezda postavené krkavcom alebo umelé hniezda inštalované na skalných stenách (Chavko, unpubl.). Výnimočne hniezdi aj v opustených lomoch (napr. Javorie – Schwarbacher, Jasík, Bačkor in litt., Cerová vrchovina - Chavko in verb.). Podmienkou hniezdenia je vhodný skalný biotop. Prakticky na celom území, vrátane nížin, možno zastihnúť prevažne migrujúce, zimujúce jedince alebo jedince z blízkych pohorí. Veľmi zriedkavo môže zahniezdiť aj v nížine. Z nášho územia je známy iba jediný preukázaný prípad úspešného hniezdenia v roku 1995 na topoli v typickej agrocenóze juhozápadného Slovenska (Vďačný in verb.). Potravné biotopy predstavujú územia v pestrej krajine s mozaikou lesov, vôd a poľnohospodárskej krajiny v nižších a stredných polohách (Jasík in litt; Karaska a Cichocki 2014). CHVÚ Chočské vrchy svojim charakterom s pomerne úzkym pásom skalnatého pohoria v strede a otvorenou poľnohospodárskou krajinou po okrajoch vytvárajú priaznivé podmienky pre tento druh. Sokoly tu hniezdia na skalách a lovia v okolitej otvorenej krajine.

Hniezdnymi biotopmi orla skalného sú vyššie položené lesnaté oblasti v montánnom a subalpínskom pásme s priľahlými poliami a pasienkami v horských kotlinách (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva širokú škálu otvorených biotopov, zvyčajne mimo ľudských sídiel; napr. pohoria, kotliny a stepnú krajinu. Lokálne sa vyskytuje aj v okolí mokradí, preferuje nízku alebo redšiu vegetáciu pred husto zalesnenými územiami. Rozšírený je od púští po okraje tundry, od hladiny mora až po vysoké pohoria. Častý je aj v alpínskom pásme, najmä v lete. Na hniezdenie využíva nedostupné, málo urbanizované priestory, napr. skalné steny a stromy v starých redších lesných porastoch. Na odpočinok a nocľah využíva najmä suché stromy v blízkosti hniezda. V suchých oblastiach v Idaho (USA) preferuje orol skalný ako hniezdny biotop oblasti porastené palinou (*Artemisia*). V takomto biotope sa zdržujú vysoké počty zajaca kalifornského (*Lepus californicus*), *hlavnej potravy orla skalného v tejto oblasti* (Orta et al. 2015). Na Slovensku sú typickým prostredím druhu vysoké zalesnené skalnaté pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami ako loviskami v blízkosti. Vyhovujú mu aj väčšie lesné komplexy s extenzívne využívanou poľnohospodárskou krajinou bez skalného prostredia. Druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, ale v prípade stromových hniezd vyžaduje aspoň menšie enklávy starých porastov s mohutnými stromami, najčastejšie jedľami (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi výra skalného sú oblasti s dostatkom skalných útvarov (kameňolomy, skaly, skalné bralá) v blízkosti otvorenej poľnohospodárskej krajiny (Danko a Karaska 2002). Vo svete preferuje oblasti s riedkym osídlením človeka, kde sa vyskytuje najmä v neprístupnom teréne. Hniezdi v skalnatej krajine s útesmi a roklinami, v okolí jaskýň, v lesných fragmentoch, v oblastiach s roztrúsenými stromami a v hájoch, všeobecne na nerušených miestach, mimo ľudských sídel. Obýva tiež rozvoľnené lesy, ale aj tajgu a ostatné typy lesných porastov. Ďalej aj lesostepi, riečne údolia s roklinami a zarastenými lomami, tiež poľnohospodársku krajinu so skalnatým prostredím a útesmi. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti v otvorenej krajine alebo v riedko zalesnenom teréne; napr. inundačné územia, poľnohospodársku krajinu, pasienky, malé obrábané polia. Hniezdnym prostredím výra skalného na Slovensku sú oblasti s dostatkom kameňolomov a skál. Okrem neprístupných skalných útvarov preferuje druh aj hniezdenie na zemi, napr. medzi balvanmi v lesnom poraste, v koreňových vývratoch, v strmých svahoch, niekedy aj na strmých kamenito-hlinitých zalesnených brehoch vôd (rieka Orava pri Tvrdošíne). Raritou je aj hniezdenie na opustenom železničnom moste v rovinatej krajine (Karaska a Cichocki 2014). Od počiatku 90. rokov minulého storočia sa začal výr skalný šíriť aj do nížinných lužných lesov hraničného pásma v okolí toku rieky Moravy, kde hniezdi v stromových hniezdach (napr. v dravčích a bocianích hniezdach a kolóniách volaviek) (Zuna-Kratky 2003). Na strane Slovenska boli stromové hniezda registrované napr. v porastoch lužného lesa (západné Slovensko), ďalej v nížinných dubovo-hrabových porastoch (háj susediaci s poliami a lúkami, na okraji rúbane, okres Prievidza) (Šotnár 2007) alebo v brehových porastoch topoľa sivého v nížinnej otvorenej krajine (východné Slovensko) (Pačenovský et al. 2012). V CHVÚ Chočské vrchy výr hniezdi na okrajoch zalesnených pohorí na skalách rôzneho typu – prirodzených i vytvorených človekom (kameňolomy). Loviská sa rozprestierajú v otvorenej poľnohospodárskej krajine.

Hniezdnymi biotopmi hlucháňa hôrneho sú staré prirodzené horské smrekové i zmiešané lesy. Biotopy sa vyznačujú nižšou zapojenosťou porastu, nie príliš hustým podrastom a pestrou druhovou skladbou vegetačného krytu s bobuľonosnými kríkmi (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii obýva najmä ihličnaté borovicové lesy, ďalej aj smrekové, jedľové porasty a zmiešané lesy. V niektorých častiach svojho areálu obýva aj izolované listnaté lesy, napr. pohorie Cantabria v severnom Španielsku a na juhu Uralu. Preferuje rozsiahle oblasti starých lesov, často s vlhkou pôdou a striedajúcimi sa mokraďami, rašeliniskami, vresoviskami (*Vaccinium*, *Calluna*) a čistinami. V Nórsku uprednostňuje staré lesné porasty s výrazným podielom čučoriedok (*Vaccinium myrtillus*). Počas zimy sa vyskytuje aj v menej zapojených lesoch (najmä v severných oblastiach), zatiaľ čo v lete (najmä počas hniezdenia) obýva hustejšie porasty s podielom bobuľonosných drevín (de Juana a Kirwan 2012). Na Slovensku sú hniezdnym prostredím hlucháňa hôrneho staré riedke zmiešané a ihličnaté lesy nad 800–900 m n.m. s podrastom čučoriedok. Obýva aj zarastajúce okraje horských holí a hornú hranicu lesa (Karaska a Cichocki 2014). V CHVÚ Chočské vrchy obýva najvyššie položené časti od masívu Choča na západe až po Suchú dolinu na východe.

Hniezdnymi biotopmi ďatľa trojprstého sú staršie ihličnaté lesy s dostatkom mŕtvych alebo odumierajúcich stromov (najmä smrek) (Pačenovský 2002). Vo svete obýva klimaxové boreálne a horské zmiešané ihličnaté lesy. V severnej Európe sú typickým hniezdnymi biotopmi smrekovo-jedľové lesy. Vo východnej Európe obýva aj vlhkejšie časti prírodných lesov, vrátane porastov jaseňa a jeľše (*Fraxinus-Alnus*) a dubovo-hrabové (*Quercus-Carpinus*) porasty. V sibírskej tajge hniezdi v smrekovcových lesoch (*Larix*). Populácie

v nearktickej oblasti hniezdia v podobných biotopoch, so všeobecnou preferenciou smrekových lesov. V západnej časti areálu hniezdi v lesoch s jedľou alebo borovicou stočenou (*Pinus contorta*). V juho-západnej Kanade hniezdi v starých porastoch duglasky (*Pseudotsuga*). Častý je aj vo vlhkých oblastiach severo-východnej Ameriky. Všeobecne preferuje husté tienisté lesy s významným podielom mŕtveho dreva alebo starých stromov napadnutých drevokazným hmyzom, vrátane spálených lesov. Lokálne hojný aj v kalamitných oblastiach a v poškodených porastoch (emisie, drevokazný hmyz) (Winkler a Christie 2002a). Na Slovensku sa vyskytuje v lesných pásmach väčšiny pohorí v nadmorských výškach od 400–1800 m n.m (Pačenovský 2002). Preferuje staré horské lesy, predovšetkým ihličnaté alebo zmiešané, pralesného charakteru, so suchými alebo narušenými stromami (Hudec a Šťastný 2005). V CHVÚ Chočské vrchy prakticky súvisle obýva pás od Šípskej Fatry (Hrdoš nad Žaškovom) po Suchú dolinu v Západných Tatrách. Izolovane hniezdi aj na sverovýchode v Skorušinských vrchoch.

Hniezdnymi biotopmi žlny sivej sú staré listnaté, zmiešané, menej iličnaté lesy s dostupnými trávnatými biotopmi, kde vyhľadáva kolónie mravcov (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii preferuje druh rozvoľnenejšie lesné porasty v otvorenej krajine, napr. lužné lesy, parky, záhrady a sady. Spravidla sa vyskytuje v listnatých lesoch, avšak lokálne obýva aj borovicovo-dubové lesy (*Pinus-Quercus*), alebo rozvoľnené horské ihličnaté lesy so smrekovcom (*Larix*). V Európe sa hniezdne biotopy čiastočne prekrývajú s biotopmi žlny zelenej (*Picus viridis*), avšak žlna sivá preferuje viac lesný interiér. Vyhýba sa čistým ihličnatým porastom tajgového charakteru (napr. v strednej Sibíri), preferuje viac listnaté lesy (Winkler a Christie 2015). Na Slovensku obýva žlna sivá listnaté lesy, napr. bučiny, lužné lesy a staré brehové porasty pozdĺž vodných tokov, cintoríny, stromoradia, parky v intravilánoch obcí a miest, ale aj skupiny stromov a solitéry v otvorenej krajine (Karaska a Cichocki 2014). V CHVÚ Chočské vrchy obýva väčšinu lesov, najmä ak je v nich vtrúsený buk alebo iné listnáče. Zvlášť obľubuje enklávy starších porastov s odumretými bukmi. V menšom počte obýva aj menšie lesy Podtatranskej brázdy a Liptovskej kotliny, ak sú v nich vtrúsené listnaté stromy.

Hniezdnymi biotopmi pôtika kapcavého sú horské ihličnaté a zmiešané lesy. Vo svete obýva boreálne, subalpínske a zmiešané lesy. V Európe hniezdi v horských borovicových (*Pinus*), borovicovo-smrekových (*Picea*) a brezových (*Betula*) lesoch, v starých porastoch s bukom (*Fagus*) a vo vyspelých ihličnatých lesoch. V severnej Amerike hniezdi v smrekových (*Picea mariana*, *P. glauca*), topoľových (*Populus*), brezových a jedľových (*Abies balsamea*) lesoch. Vyskytuje sa aj v starých topoľových a zmiešaných lesných porastoch, ďalej v subalpínskych lesoch s jedľou plsnatoplodou (*Abies lasiocarpa*) a smrekom engelmannovým (*Picea engelmanni*). Počas zimy preferuje staré lesné porasty. Veľké stromy zachytávajú sneh a umožňujú jednoduchší prístup ku koristi. Počas jari sa presúva do otvorenejšej krajiny (orná pôda, rúbaniská, lesné okraje), kde sa vyskytujú vyššie denzity hrabošov (Holt et al. 1999). Hniezdný biotop pôtika kapcavého na Slovensku tvoria ihličnaté a zmiešané lesy, najmä smrekové, menej jedľovo-bukové na rovinách i v horách, obvykle vo väčších lesných komplexoch. Dôležitým faktorom pri hniezdení je prítomnosť dutín v teritóriu, ktoré sú často vytesané dľaťom čiernym v bukoch, jedliach, zriedkavejšie boroviciach a menej aj v smrekoch. Druh vzácne obsadzuje aj vhodné hniezdne bunky (Párnica, Malá Magura; Osádka, Ostrý vrch) (Karaska a Cichocki 2014). V CHVÚ Chočské vrchy obýva všetky väčšie staršie lesy s vhodnými dutinami. Z tohto dôvodu je najhustejšie obsadená centrálna časť od doliny Uhlisko nad Žaškovom, okolia Komjatnej až do Suche doliny v Západných Tatrách.

Hniezdnymi biotopmi kuvička vrabčieho sú pohoria s prevahou ihličnatých lesov (najmä smrek, jedľa, menej borovica), pričom vysoké denzity dosahuje najmä v starých smrekových, jedľovo-bukových a jedľových porastoch (Pačenovský 2002). Vo svete obýva podobné biotopy. Preferuje ihličnaté a zmiešané lesy tajgového a montánneho typu, po hornú hranicu lesa. Všeobecne sa vyskytuje hlavne vo vnútri lesa zloženého z ihličnanov s prímiesou buka, topoľa, brezy a iných listnatých stromov. Vyžaduje prístup k čistinám, vresoviskám, lúkam alebo k lavínovým splazom (Holt et al. 1999). Na Slovensku obýva všetky typy lesov od menších len niekoľko desiatok ha veľkých hájov až po rozsiahle lesné komplexy. Preferuje predovšetkým rôznoveké porasty vysokej diverzity nad 50 rokov s dostatkom dutín (najmä po dŕťoch), ktoré využíva na hniezdenie a niekedy aj na ukrývanie potravy. Dôležité sú niektoré štruktúrne komponenty habitatu, ako napr. otvorené plochy (lúky, svetliny), výskyt hustých ihličnatých mladín a košatých smrekov či jedlí (pre denný úkryt), ako aj prítomnosť vody v teritóriu. V mimohniezdnom období je pozorovaný aj na okrajoch intravilánov obcí a mimo les v brehových porastoch vodných tokov (Karaska a Cichocki 2014). V území CHVÚ Chočské vrchy hniezdi v lesoch všetkých typov, najmä v starých podrastoch od najnižších polôh až po hornú hranicu lesa. Súvislé rozšírenie je v centrálnej časti územia, ale obýva aj väčšie lesy na severe v Podtatranskej brázde a Skorušinských vrchoch.

Hniezdnymi biotopmi jariabka hôrneho sú ihličnaté, zmiešané a listnaté lesy v stredných a vo vyšších horských polohách (od 300–1850 m n.m.) s výskytom bobuľonosných krovín (Saniga 2002). Vo svete obýva najčastejšie zmiešané lesy, od nížin po horské oblasti (napr. v Alpách sa vyskytuje po 1600–1800 m n.m.). V Nórsku je druh viazaný na strednoveké zmiešané lesy s porastami smreka (*Picea abies*), borovice (*Pinus sylvestris*), brezy plstnatej (*Betula pubescens*), brezy previsnutej (*Betula pendula*) a na iné opadavé stromy (*Populus tremula*, *Alnus glutinosa*, *A. incana*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia* a *Prunus padus*). V severovýchodnej Číne uprednostňuje sekundárne porasty. Predpokladá sa, že druh sa nedokázal adaptovať na malé fragmenty vyspelých lesných porastov. Jariabok sa všeobecne vyhýba čistým ihličnatým porastom. Vyžaduje prítomnosť bohatého podrastu (do 2 m) a čistín, s porastami jelše, brezy, topoľa a liesky pozdĺž potokov, riek, v prechodných oblastiach (ekotóny) a na čistinách vzniknutých vďaka požiarom. Vyhýba sa úplne otvoreným priestranstvám. V švajčiarskych Alpách preferuje lesy s vysokým podielom jelše s bohatou vertikálnou štruktúrou (s množstvom vysokých porastov jariabiny vtácej, s hustým podrastom a lesnými okrajmi) (de Juana a Kirwan 2013). Optimálny hniezdny biotop na Slovensku predstavujú stanovišťa prírodných lesov v štádiu rozpadu, ako aj mozaika sekundárnych lesných porastov, kde sa striedajú všetky vekové stupne. Vyhovujú mu najmä zmiešané porasty o pesternej štruktúre, kde sa striedajú staršie porasty s čistinami a mladinami. Preferuje ťažko prístupné husté porasty s extenzívnym lesným hospodárením (svahy hôr, údolia lesných potokov, vlhkejšie miesta na kalamitiskách a húštiny na styku so starými podrastami, zarastené pasienky). Lesy obýva až po ich hornú hranicu a okrajovo zasahuje až do kosodreviny. Optimálne sú preň najmä stredné a vyššie polohy a lesné porasty v štádiu rozpadu. Druh preferuje aj hraničné línie medzi porastami so zárastom pionierskych drevín (lieska, breza, jelša, baza) (Saniga 2002; Karaska a Cichocki 2014). V CHVÚ Chočské vrchy ho možno nájsť vo všetkých typoch lesov, od najnižších polôh až do pásma kosodreviny. Najviac mu však vyhovujú rôznorodé viacetážové porasty, kde sa striedajú malé čistinky so starými a mladými lesmi. Súvislé rozšírenie je najmä v centrálnej zalesnenej časti územia, ale ostrovčekovite sa vyskytuje aj vo väčších enklávach lesov najmä v severovýchodnej časti CHVÚ (Skorušinské vrchy, Podtatranská brázda).

Hniezdnymi biotopmi strakoša veľkého sú oblasti v pahorkatinovej a podhorskej krajine s dostatkom rozptýlenej zelene, často v blízkosti rašelinísk a vlhkých lúk (SOS/BirdLife 2013). Vo svete hniezdi v otvorenej krajine so solitérnymi stromami, kríkmi, so stĺpmi a líniami elektrického vedenia. Severné populácie obývajú čistiny a lesné okraje v tajge alebo v prechodnej zóne medzi tajgou a tundrou. Niekedy sa vyskytuje aj v močaristej krajine a v okolí rašelinísk. Dôležitým komponentom potravného biotopu je nízka vegetácia a množstvo konárov, ktoré slúžia ako vyhliadkové body k lovu (napr. konáre solitérnych stromov, krovín, stĺpov, línii elektrického vedenia a ploty) (Yosef et al. 2008). Na Slovensku obýva strakoš veľký predovšetkým otvorenú poľnohospodársku krajinu s prevahou mokrých lúk a pasienkov s bohatou rozptýlenou zeleňou. Preferuje lúky a pasienky so skupinkami smrekov v blízkosti rašelinísk a močiarov. Menej početný je na okrajoch lesov v intenzívne obrábanej krajine na suchších lúkach. Prechodne obýva aj väčšie rúbane v ranných štádiách zarastania. Menej hniezdi aj na okrajoch intravilánov, najmä v tichších oblastiach. Vyhýba sa súvislým zalesneným oblastiam, silne urbanizovaným územiám a polohám nad hornou hranicou lesa (Karaska a Cichocki 2014). V CHVÚ Chočské vrchy obýva otvorenú krajinu s rozptýlenou stromovou zeleňou na vlhkejších miestach. Preto ho nájdeme najmä na obvode územia. Vzhľadom na vlhkejšíu klímu v severnej časti je najhustejšie osídlená Podtatranská brázda, ale hniezdi aj v Liptovskej kotline.

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Predmetom ochrany Chráneného vtáčieho územia Chočské vrchy je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania druhov vtákov európskeho významu sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), orla skalného (*Aquila chrysaetos*), výra skalného (*Bubo bubo*), hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*), d'ubníka trojprstého (*Picoides tridactylus*), žlny sivej (*Picus canus*), pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*), kúvička vrabčieho (*Glaucidium passerinum*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*) a strakoš veľký (*Lanius excubitor*).

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Pri zhodnotení stavu predmetu ochrany sa vychádzalo z hodnotenia priaznivého stavu druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v jednotlivých CHVÚ na základe dát z monitoringu z rokov 2010-2012. Pre potreby hodnotenia stavu druhu je potrebné zohľadniť nielen stav populácie, ale aj biotopov a ohrození, preto sa pri hodnotení kritériá populácie, biotopov a ohrození uvádzajú v programe starostlivosti v celom rozsahu. Pre zhodnotenie naplňania programu starostlivosti bude potrebné merať zmeny stavu druhov tými istými kritériami ako bol hodnotený ich stav v roku 2010-2012. Len takéto meranie stavu zabezpečí porovnateľné vyhodnotenie stavu pri neskoršom hodnotení. Z tohto dôvodu je nižšie uvedená pre každý predmet ochrany celá tabuľka hodnotenia priaznivého stavu v kapitole 1.6.3.1.

Stručné, súhrnné, celkové zhodnotenie stavu predmetov ochrany je uvedené v kapitole 1.6.3.2. a stanovenie cieľových stavov druhov je uvedené v kapitole 1.6.3.3. a osobitných záujmov u dotknutých druhov v kapitole 1.6.3.4.

1.6.3.1. Súčasný stav druhu

1.6.3.1.1. Definovanie priaznivého stavu sokola sťahovavého (Falco peregrinus) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia sokola sťahovavého na 5-8 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 1-3 páry, populácia je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.1.2. Definovanie priaznivého stavu orla skalného (Aquila chrysaetos) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia orla skalného na 5-6 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 3-5 páry, populácia je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.1.3. Definovanie priaznivého stavu výra skalného (Bubo bubo) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia výra skalného na 10-20 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 5-10 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov sa nachádza v lepšom stave - A.

1.6.3.1.4. Definovanie priaznivého stavu hlucháňa hôrneho (Tetrao urogallus) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia hlucháňov hôrných na 10-20 jedincov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 20-30 jedincov, populácia je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený pozitívnejšie a to B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.5. Definovanie priaznivého stavu d'ubníka trojprstého (Picoides tridactylus) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia d'ubníkov trojprstých na 50-80 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 12-25 párov, populácia je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, ale stav biotopov hodnotený horšie, a to priemerný priaznivý stav B.

1.6.3.1.6. Definovanie priaznivého stavu žlny sivej (Picus canus) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia žlny sivej na 30-50 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 30-50 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.1.7. Definovanie priaznivého stavu pôtika kapcavého (Aegolius funereus) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia pôtika kapcavého na 20-50 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 40-50 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.1.8. Definovanie priaznivého stavu kuvička vrabčieho (Glaucidium passerinum) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia kuvička vrabčieho na 80-110 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 80-110 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.1.9. Definovanie priaznivého stavu jariabka hôrneho (Bonasa bonasia) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia jariabka hôrneho na 100-200 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 50-100 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.1.10. Definovanie priaznivého stavu strakoša veľkého (Lanius excubitor) v Chránenom vtáčom území Chočské vrchy

V Chránenom vtáčom území Chočské vrchy bola v roku 2012 odhadnutá populácia strakošov veľkých na 5-10 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 3-8 párov, populácia je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav

populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácie v CHVÚ v rokoch 2010-2012 ak nie je uvedené inak.

1.6.3.2.1. Sokol sťahovavý (Falco peregrinus)

Populácia sokolov sťahovavých je 5-8 párov a je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.2.2. Orol skalný (Aquila chrysaetos)

Populácia orlov skalných je 5-6 párov a je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.2.3. Výr skalný (Bubo bubo)

Populácia výrov skalných je 10-20 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov sa nachádza v lepšom stave - A.

1.6.3.2.4. Hlucháň hôrny (Tetrao urogallus)

Populácia hlucháňov hôrných je 10 - 20 jedincov a je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený pozitívnejšie a to B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.2.5. Ďubník trojprstý (Picoides tridactylus)

Populácia ďubníkov trojprstých je 50-80 párov a je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, ale stav biotopov hodnotený horšie, a to priemerný priaznivý stav B.

1.6.3.2.6. Žlna sivá (Picus canus)

Populácia žln sivých je 30-50 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.2.7. Pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*)

Populácia pôtikov kapcavých je 20-50 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.2.8. Kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*)

Populácia chrapkáčov poľných je 80-110 párov a je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.2.9. Jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*)

Populácia jariabkov hôrných je 100-200 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako stav biotopov sa nachádza stave B.

1.6.3.2.10. Strakoš veľký (*Lanius excubitor*)

Populácia strakošov veľkých je 5-10 párov a je rastúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhu bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľu ako aj výnimočnosti daného druhu ako zástupcu danej taxonomickej skupiny.

1.6.3.3.1. Cieľový stav druhu sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*)

Sokol sťahovavý je hodnotený stupňom A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu sokola sťahovavého na stupni A, čiže dobrý priaznivý stav.

1.6.3.3.2. Cieľový stav druhu orol skalný (*Aquila chrysaetos*)

Orol skalný je hodnotený stupňom A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu orlov skalných na stupni A, čiže dobrý priaznivý stav.

1.6.3.3.3. Cieľový stav druhu výr skalný (*Bubo bubo*)

Výr skalný je hodnotený stupňom B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, ale stav biotopov je v hodnotený ako stav A.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu výra skalného minimálne na stupni B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.3.4. Cieľový stav druhu j hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*)

Hlucháň hôrny je hodnotený stupňom C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, ale stav biotopov je v hodnotený lepšie ako stav B.

Hlavným cieľom by malo byť zlepšenie a udržanie celkového priaznivého stavu hlucháňa hôrneho minimálne na stupeň B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.3.5. Cieľový stav druhu d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*)

Ďubník trojprstý je hodnotený stupňom A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, ale stav biotopov je v hodnotený horšie ako stav B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu d'ubníka trojprstého minimálne na stupni A, čiže dobrý priaznivý stav.

1.6.3.3.6. Cieľový stav druhu žlna sivá (*Picus canus*)

Žlna sivá je hodnotená stupňom B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, rovnako stav biotopov je v hodnotený ako stav B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu žlny sivej minimálne na stupni B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.3.7. Cieľový stav druhu pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*)

Pôtik kapcavý je hodnotený stupňom B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, rovnako stav biotopov je v hodnotený ako stav B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu pôtika kapcavého minimálne na stupni B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.3.8. Cieľový stav druhu kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*)

Kuvičok vrabčí je hodnotený stupňom B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, rovnako stav biotopov je v hodnotený ako stav B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu kuvička vrabčieho minimálne na stupni B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.3.9. Cieľový stav druhu jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*)

Jariabok hôrny je hodnotený stupňom B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, rovnako stav biotopov je v hodnotený ako stav B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu jariabka hôrneho minimálne na stupni B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.3.10. Cieľový stav druhu strakoša veľkého (*Lanius excubitor*)

Strakoš sivý je hodnotený stupňom A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu strakoša sivého na stupni A, čiže dobrý priaznivý stav.

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. Osobitné záujmy u druhu sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*)

V prípade sokola sťahovavého ako symbolu ohrozenosti a elegancie, verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana sokola sťahovavého tak nie je potrebná len ako predmetu ochrany CHVÚ, ale aj ako kultúrneho dedičstva. Nepriamo však ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk sokola sťahovavého vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Taktiež pri ochrane môže dochádzať k miernemu konfliktu s komunitou horolezcov, čo však je riešiteľné cez komunikáciu a usmerňovaním systémom výnimiek do určených lokalít.

1.6.3.4.2. Osobitné záujmy u druhu orol skalný (*Aquila chrysaetos*)

V prípade orla skalného ako symbolu ohrozenosti a symbolu slovenských hôr verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana orla skalného tak nie je potrebná len ako predmetu ochrany CHVÚ, ale aj ako kultúrneho dedičstva. Nepriamo však ochrana orla skalného môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri

požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk orla skalného vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

1.6.3.4.3. Osobitné záujmy u druhu výr skalný (*Bubo bubo*)

Ochrana výra skalného a jeho hniezdísk v Chočských vrchoch sa týka skatných útvarov a neprístupných skalných masívov. Tu môže dochádzať k miernemu konfliktu s komunitou horolezcov, čo však je riešiteľné cez komunikáciu a usmerňovaním systémom výnimiek do určených lokalít. Ochrana tohto druhu sa nedotýka iných záujmov verejnosti.

1.6.3.4.4. Osobitné záujmy u druhu hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*)

Ochrana hlucháňa hôrneho sa stretáva so záujmami poľovného využívania tohto druhu, keďže je v poľovníckej legislatíve zaradený ako zver. V dôsledku nízkej početnosti a takmer všeobecného úbytku tohto druhu na Slovensku však v súčasnosti vyhláška, ktorou sa vykonáva Zákon o poľovníctve 274/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov nestanovuje dobu lovu pre hlucháňa a ponecháva tento druh celoročne chránený. V súčasnosti tak ciele ochrany nie sú v rozpore s rámcom poľovníckej legislatívy, naopak v prípade záujmov poľovníckeho hospodárenia a aj ochrany prírody je zvýšiť súčasnú nízku kritickú úroveň stavov hlucháňa hôrneho. Toto však vo viacerých územiach zakladá konflikt s lesným hospodárstvom, vzhľadom k tomu, že zastavenie úbytku tohto druhu a zvrátenie poklesu znamená veľké požiadavky na nastavenie opatrení v lesnom hospodárení (ponechanie starších porastov, úprava hospodárenia na niektorých väčších plochách lesných porastov). Zachovanie väčších, starších lesných porastov v dobrom stave však na druhej strane môže zvýšiť estetickú hodnotu územia a jeho atraktivitu pre turistov a pre rozvoj mäkkých foriem cestovného ruchu. Naopak rozvoj väčších stredísk cestovného ruchu, napríklad lyžiarskych, môže byť v rozpore so záujmami ochrany hlucháňa hôrneho.

1.6.3.4.5. Osobitné záujmy u druhu d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*)

V prípade dubníka trojprstého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana dubníka trojprstého môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na ponechanie hniezdnych stromov, kedy sa jedná o menší konflikt, alebo o ponechanie vhodných porastov, kedy sa v prípade výskytu škodlivých činiteľov v týchto porastoch môže jednať o výraznejší konflikt, ktorý vyžaduje aj využitie nástrojov finančných náhrad pre dotknutých vlastníkov a správcov lesných porastov.

1.6.3.4.6. Osobitné záujmy u druhu žlna sivá (*Picus canus*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'atľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane žlny sivej môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov. Na druhej strane však je potrebné podotknúť, že porasty, ktorých sa toto týka sú už dnes súčasťou vyšších stupňov ochrany národnej siete sústavy chránených území, preto tento konflikt nie v území v prípade ochrany žlny sivej hodnotený ako významný.

1.6.3.4.7. Osobitné záujmy u druhu pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*)

V prípade pôtika kapcavého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana pôtika kapcavého môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie.

1.6.3.4.8. Osobitné záujmy u druhu kuvička vrabčí (*Glaucidium passerinum*)

V prípade kuvička vrabčieho ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana kuvička vrabčieho môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. V prípade kalamitných ťažieb na väčšom rozsahu porastov môže byť konflikt výraznejší, keďže tomuto druhu nepostačuje na prežitie v takomto prípade len ponechanie niekoľkých zdravých stromov na dožitie.

1.6.3.4.9. Osobitné záujmy u druhu jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*)

Jariabok hôrny je v súčasnosti klasifikovaný ako poľovná zver s určenou dobou lovu. Táto doba lovu a minimálny záujem na love tohto druhu však spôsobuje, že súčasné nastavenie poľovníckej legislatívy a ochrany prírody na druhej strane v prípade tohto druhu nie sú v rozpore s cieľmi ochrany stanovenými pre CHVÚ.

1.6.3.4.10. Osobitné záujmy u druhu strakoša veľkého (*Lanius excubitor*)

V prípade strakoša veľkého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana strakoša veľkého môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže strakoš veľký na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene, dostatok vhodnej potravy vrátane hmyzu a v Chočských vrchoch sa mu viac darí v mozaikovitej krajine.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

V rámci vymedzeného územia CHVÚ dochádza k prekryvu s územím európskeho významu SKUEV0305 Choč a územím európskeho významu SKUEV0192 Prosečné.

Na území CHVÚ sa nachádzajú:

Národná prírodná rezervácia Choč s piatym stupňom ochrany,

Národná prírodná rezervácia Prosiecka dolina s piatym stupňom ochrany,

Národná prírodná rezervácia Kvačianska dolina s piatym stupňom ochrany,

Prírodná rezervácia Kunovo s piatym stupňom ochrany.

V bezprostrednej blízkosti CHVÚ na styku s južnou hranicou pri obci Turík je vyhlásená Prírodná rezervácia Turické dubiny so štvrtým stupňom ochrany.

V rámci územia CHVÚ sú evidované prvky územného systému ekologickej stability nadregionálnej a regionálnej úrovne. Ako nadregionálne biocentrá sú vyčlenené Choč a Prosečné, sú prepojené nadregionálnym terestrickým biokoridorom Veľká Fatra – Chočské vrchy. Ako hydricko-terestrické biokoridory sú vymedzené vodné toky Jasenovského a Leštinského potoka, terestrické regionálne biokoridory sú Turík – Veľký Hukov a Holubí vrch – Prosiek, regionálne biocentrum Bukovina.

1.7. Výsledky kompletného zisťovania stavu lesa

Lesný pôdny fond je obhospodarovaný podľa Programov Starostlivosti o Lesy (PSL).

V nasledujúcej tabuľke je prehľad platných PSL (LHP).

Názov PSL pre Lesný celok	Platnosť PSL	Výmera PSL (LHP) v CHVÚ ha
BÚ KRIVÁ	2006 - 2015	0,054
LESNÉ POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO OBCE CHLEBNICE	2006 - 2015	0,405
LESY JASENOVÁ	2006 - 2015	376,357
LESY POKRYVÁČ	2006 - 2015	19,11
LESY VYŠNÝ KUBÍN	2006 - 2015	336,8
ORAVSKÁ PORUBA - GÄCEL'	2006 - 2015	0,054
OSTATNÉ LESY NA LHC DOLNÝ KUBÍN	2006 - 2015	145,358
OSTATNÉ LESY NA LHC PÁRNICA	2006 - 2015	8,335
ŠTÁTNE LESY NA LHC ORAVSKÝ PODZÁMOK	2006 - 2015	0,01
URBÁR LEŠTINY	2006 - 2015	178,687
URBÁR MALATINÁ	2006 - 2015	5,843
URBÁR MEDZIBRODIE	2006 - 2015	76,248

Názov PSL pre Lesný celok	Platnosť PSL	Výmera PSL (LHP) v CHVÚ ha
URBÁR OSÁDKA	2006 - 2015	48,562
ŽAŠKOV	2006 - 2015	180,547
HABOVKA	2007 – 2016	581,1
HABOVKA-LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ	2007 – 2016	3677,506
LIPTOVSKÁ OSADA-ŠTÁTNE	2008 – 2019	853,668
LIPTOVSKÁ TEPLÁ	2008 – 2019	3154,033
HUBOVÁ	2011 – 2020	733,051
PSU VALASKÁ DUBOVÁ 1	2013 - 2022	30,513
Spolu		10406,24

Rozdiel oproti výmere LPF v súčasnom KN je spôsobený stavom C-KN v čase vyhotovenia PSL (LHP).

Porastová plocha zaberá 97,5 % LPF, 2,5 % lesného pôdneho fondu sú plochy bez lesných porastov.

Zastúpenia kategórií lesa sú v nasledovnej tabuľke

Kategória lesa	Písmeno kategórie	ha	%
H		6345,78	62,84
O	a	1734,88	17,18
	b	227,05	2,25
	c	18,52	0,18
	d	1745,97	17,29
	spolu	3726,41	36,90
U	e	25,49	0,25
	spolu	25,49	0,25
Spolu		10097,69	100

Zastúpenie drevín v porastoch CHVÚ je v nasledujúcej tabuľke.

Drevina	SM	BK	BO	JD	JH	SC	KS	BR, JS, JL, OS, BC, JX, JB	DZ, DG, HB, DL, LM, VF, CS, JP, VB, TR
%	69,2	13,5	7,8	4,0	2,1	2,1	0,5	0,1 – 0,5	< 0,1

Veková štruktúra je v nasledujúcej tabuľke.

Vek v rokoch	0	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-170
Zastúpenie v %	0,4	8,3	11,8	18,4	16,1	18,5	14,6	9,2	2,7

Porastová mapa je súčasťou príloh.

2. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia), pozitívne a negatívne faktory

2.1. Historický kontext

Z historického hľadiska prešli Chočské vrchy zmenami, ktoré sa odzrkadlili hlavne na rozlohe jednotlivých biotopov. Najdôležitejšie zmeny sa týkajú rozlohy lesných spoločenstiev. Tie sa rozrástli na úkor horských lúk, ktoré sa výraznejšie zmenšili, niektoré zanikli. Ďalšia významná zmena sa týka spôsobu obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy. Výrazným spôsobom ubudli malé rozdrobené políčka a nahradili ich rozsiahle scelené lány. Obdobný vývoj lesných a poľnohospodárskych spoločenstiev môžeme zaznamenať všade na dolnej Orave.

Z hľadiska ochrany prírody predstavuje CHVÚ Chočské vrchy jedno z mála CHVÚ, ktoré sa neprekrýva so žiadnym veľkoplošným chráneným územím. Celý komplex Chočských vrchov bol plošne vyhlásený až Vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR. č. 26/2011 Z.z. zo 1.2.2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy. Dovedy sa v území nachádzalo len 6 maloplošných chránených území. Ako prvé boli vyhlásené v roku 1967 Národná prírodná rezervácia Prosiecka dolina s piatym stupňom ochrany a s rozlohou 341,73 ha a Národná prírodná rezervácia Kvačianska dolina s piatym stupňom ochrany a rozlohou 461,79 ha. Prírodná rezervácia Kunovo s piatym stupňom ochrany, bola vyhlásená 1980 a má rozlohu 11,92 ha. Ďalej Národná prírodná rezervácia Choč s piatym stupňom ochrany, ktorá bola vyhlásená roku 1982 a má rozlohu 1428,05 ha a v roku 1993 boli vyhlásené Národná prírodná rezervácia Suchá dolina s piatym stupňom ochrany a s rozlohou 1585,54 ha (čiastočne zasahuje do CHVÚ Tatry) a Prírodná pamiatka Turické dubiny, ktorá má rozlohu 19,02 ha.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

Na území CHVÚ Chočské vrchy sa aktívne poľnohospodársky využíva 4120,32 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 12% z celkovej výmery CHVÚ. Z tejto plochy je 283,05 ha využívaných ako orná pôda čo predstavuje takmer 7% z celkovej využívannej plochy. Trvalé trávnaté porasty sú na výmere 3836,89 ha, čo predstavuje 93% z celkovej využívannej plochy. Záhrady sú obhospodarované na výmere 0,38 ha. Pôda, na ktorej obhospodarovanie nie je bližšie špecifikované a zatiaľ nie je poľnohospodársky využívaná, sa nachádza na výmere 29,82 ha.

Lesné hospodárstvo

Lesný pôdny fond zaberá viac ako polovicu územia CHVÚ. Vzhľadom na vekovú štruktúru predrubných porastov bude ich výrazná časť v nasledujúcich 3 decéniach vstupovať do rubného veku. Preto spôsob, akým budú obnovované, významne ovplyvní na dlhé obdobie charakter krajiny v CHVÚ. Na vyššom zastúpení starších vekových stupňov sa podieľa aj takmer 37 % zastúpenie ochranných lesov. V drevinovej skladbe prevážujú stanovištne pôvodné dreviny, avšak výrazné zastúpenie SM oproti optimálnemu zastúpeniu v najrozšírenejších vegetačných stupňoch v CHVÚ (4 – 6 v.s.), môže byť potenciálnym rizikovým faktorom v prípade rozšírenia kalamičných vplyvov na jeho porasty.

Rekreácia a šport

Vo vlastnom území CHVÚ nie sú vybudované žiadne strediská a zariadenia cestovného ruchu. Vybavenosť pre rekreáciu je sústredená vo viacerých obciach po obvode územia. Významné kúpeľné a rekreačné využitie je viazané na termálne a minerálne zdroje na južnom úpätí pohoria (kúpele Lúčky, termálne kúpalisko Bešeňová, prírodné termálne jazierko Kalameny). V blízkosti CHVÚ (cca 2 km južne) sa nachádza Sielnická zátoka vodnej nádrže Liptovská Mara s podmienkami pre rekreáciu pri vode a vodné športy. V Liptovskej Sielnici je agroturistický areál, územie má vhodné podmienky pre vidiecky turizmus vo viacerých obciach (Veľké a Malé Borové, Huty, Osádka, Leštiny, Prosiek, Kvačany). Prírodný potenciál územia sa využíva pre pešiu turistiku so sieťou značených trás (Veľký Choč, tiesňavy Kvačianskej a Prosieckej doliny), trasy vedú aj k historickým lokalitám (ruiny hradov Likava, Liptovský hrad, drevené mlyny na Oblazoch). Cyklotrasy vedú po obvode pohoria aj priečne údoliami tokov. V obci Huty je lokálny lyžiarsky areál. V južnej časti na styku s územím CHVÚ medzi obcou Lisková a Turík je zriadená motokrosová trať. Motokrosový areál sa nachádza aj v severozápadnej časti CHVÚ pri Žaškove cca 500 m od hranice CHVÚ.

Poľovníctvo a rybárstvo

Na území CHVÚ Chočské vrchy je evidovaných 12 poľovných revírov a zasahuje do poľovných oblastí J IX. Orava a J XXVI. Vysoké Tatry.

Ťažba nerastných surovín

V území CHVÚ ani v jeho blízkom okolí nie sú evidované prieskumné územia a ložiská nerastných surovín.

Využitie vody

V území sa nachádzajú významné podzemné zdroje pitnej vody s vyhlásenými pásmami hygienickej ochrany, ktoré zabezpečujú zásobovanie oblasti Ružomberok pitnou vodou.

Cca 2 km južne je VN Liptovská Mara, v rámci územia CHVÚ sa významnejšie nádrže a rybníky nenachádzajú.

Na južnej hranici CHVÚ sa nachádza zdroj liečivých prírodných minerálnych vôd Lúčky s určenými ochrannými pásmami. Minerálne a termálne pramene sa využívajú v kúpeľoch Lúčky pre liečebné aj rekreačné účely. Cca 2 km od hraníc v Bešeňovej sú realizované geotermálne vrty s rekreačným využitím.

Ďalšie využitie

V rámci územia CHVÚ sa nenachádzajú výrobné podniky, skládky odpadov v prevádzke ani iné zdroje znečisťovania. V okolí obcí na hranici územia CHVÚ sú evidované záťaže bývalých skládok, väčšina z nich je rekultivovaná, niektoré sú bez úpravy (Malatiná, Veľké Borové, Žaškov). Južná hranica CHVÚ sa nachádza v blízkosti celulózo-papierenského podniku Mondi SCP a.s. Ružomberok. Dopravná záťaž (hluk, imisie) je spojená s prevádzkou cestných komunikácií, ktoré prechádzajú priamo cez územie CHVÚ, najmä hlavného ťahu I/59. Cca 700 m od južnej hranice CHVÚ vedie trasa diaľnice D1 v úseku Hubová – Ivachnová, ktorá je v súčasnosti vo výstavbe. V príprave je aj úsek severo-južnej rýchlostnej cesty R3 Dolný Kubín – Hubová, ktorý pretína územia CHVÚ v západnej časti pri Komjatnej. Južne od CHVÚ (cca 2 km) sa nachádza neverejné športové letisko Lisková s nepravdepodobnou prevádzkou. Ochranné pásma letiska nezasahujú do územia CHVÚ.

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Kultúrne pamiatky a objekty významné z hľadiska kultúrno-historického dedičstva sú viazané predovšetkým na obce vo vnútri a po obvode CHVÚ. Vo vlastnom území sa nachádza hrad Likava a ruiny Liptovského hradu. V blízkosti pri Liptovskej Mare je sprístupnené významné keltské hradisko Havránok. V území sa neevidujú kultúrne a náboženské aktivity, ktoré by mohli mať dopad na predmet ochrany.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

2.3.1. Návrh zásad opatrení pre jednotlivé predmety ochrany

Návrh zásad opatrení vychádza z hodnotenia priaznivých stavov jednotlivých druhov vyhotovených ŠOP SR v rokoch 2010-2012 a odporúčaní navrhnutých expertmi v danom hodnotení, ako aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách.

Návrh zásad opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov. Vzhľadom k tomu, že potrebné opatrenia a biotopové nároky jednotlivých druhov si často v rôznom rozsahu protirečia, preto je potrebné tieto opatrenia zosúladiť. Preto taxatívne uvedené opatrenia pre jednotlivé druhy boli nižšie zoskupené do opatrení pre skupiny druhov, ktoré sú prioritou ochrany vo vyčlenených ekologicko-funkčných priestoroch. Návrh týchto finálnych opatrení (ktoré sa odporúčajú na realizáciu) v ekologicko-funkčných priestoroch však musí brať v úvahu nároky jednotlivých druhov, preto ich tu uvádzame v plnom rozsahu.

2.3.1.1. Návrh zásad opatrení pre sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*)

Na udržanie stavu sokola sťahovavého na stupni A priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť stály monitoring populácie v CHVÚ,
- zabezpečiť vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdnych lokalitách v okruhu najmenej 300 m v období od 1. februára do 31. augusta,
- na vybraných hniezdnych lokalitách usmerňovať športové a rekreačné aktivity s cieľom zabezpečenia ich ochrany zo zreteľom počas hniezdného obdobia,
- V CHVÚ a blízkom okolí zabezpečiť osadenie špeciálnych konzol na všetky linky 22 kV elektrického vedenia,
- strážením vybratých lokalít eliminovať riziko pytlactva, vykrádania hniezd a nezákonného obchodovania,
- novelizovať vyhlášku MŽP SR č. 26/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy tak, aby zabezpečovala dôslednú ochranu hniezdisk a dôležitých lovísk,
- usmerňovať ohrozujúce aktivity diskusiou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, uplatňovaním požiadaviek v procese PSoL a v krajnom prípade využívať právne možnosti pri ochrane druhu a jeho hniezdného prostredia,
- usmerňovať ďalšie činnosti a využívanie územia v záujme ochrany druhu,
- zvýšiť propagáciu ochrany druhu a informovanosť verejnosti.

2.3.1.2. Návrh zásad opatrení pre orla skalného (*Aquila chrysaetos*)

Na udržanie stavu orla skalného na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečenie každoročného monitoringu druhu podľa jednotnej celoslovenskej metodiky,
- zabezpečenie každoročnej realizácie praktických opatrení na elimináciu a zmiernenie ohrozujúcich vplyvov (označovanie jedincov, stráženie hniezd, kontroly hniezd, operatívne zásahy, rehabilitácia jedincov) s dôrazom na elimináciu ohrození, v dôsledku ktorých dochádza k opakovanému úhynu orlov (napr. stĺpy elektrických vedení, pytlactvo, otravy),

- usmerňovať športové a rekreačné aktivity s cieľom zabezpečenia ochrany hniezdisk,
- usmerňovať druh ohrozujúce aktivity diskusiou s vlastníckmi a užívateľmi pozemkov, uplatňovaním požiadaviek v procese PSoL a v krajnom prípade využívať právne možnosti pri ochrane druhu a jeho hniezdného prostredia,
- novelizovať vyhlášku MŽP SR č. 26/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy tak, aby zabezpečovala dôslednú ochranu hniezdisk a dôležitých lovísk orla skalného,
- zabezpečenie ochrany hniezdných a potravných biotopov prostredníctvom dokumentácie ochrany prírody (zonácia NP, vyhlasovanie CHÚ, ÚSES, PSoL), územnoplánovacej dokumentácie, projektov pozemkových úprav atď.,
- zabezpečenie propagačno-výchovných aktivít za účelom šírenia osvedy u rôznych cieľových skupín.

2.3.1.3. Návrh zásad opatrení pre výra skalného (*Bubo bubo*)

Na udržanie stavu výra skalného na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- na hniezdiskách v činných kameňolomoch usmerňovať postup ťažby tak, aby sa zachovali vhodné hniezdiská, aby nedochádzalo k ničeniu hniezd.
- na hniezdiskách v lesoch usmerňovať zásahy (najmä ťažba a zalesňovanie) mimo hniezdného obdobia výrov.
- inštalácia izolantov na stĺpy elektrického vedenia v maximálnej možnej dĺžke v blízkosti hniezdisk.
- na hniezdiskách ohrozených sukcesiou (skalné útvary, kameňolomy) upravovať hniezdne jamky: odstraňovanie drevinného náletu, hĺbenie jamiek, odvodnenie hniezdných jamiek.
- usmerňovanie skalolezcov mimo hniezdne obdobie, zamedzovať novým lezeckým cestám na lokalitách výrov.
- ekovýchova najmä medzi mládežou a poľovníckmi.
- monitoring populácie, lokalizácia hniezdisk, sledovanie úspešnosti hniezdenia, zisťovanie neúspešnosti hniezdenia.

2.3.1.4. Návrh zásad opatrení pre hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*)

Na zlepšenie stavu hlucháňa hôrneho na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečenie každoročného monitoringu druhu a faktorov negatívne ovplyvňujúci druh podľa jednotnej celoslovenskej metodiky a v prípade potreby aj stráženie tokanísk,
- urýchlene zabezpečiť dôslednú ochranu vhodných biotopov hlucháňa na všetkých lokalitách, kde ešte prežívajú lokálne populácie druhu dohodou s vlastníckmi a užívateľmi lesných pozemkov,
- zmeniť vyhlášku MŽP SR č. 26/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy tak, aby zabezpečovala dôslednú ochranu a vhodný manažment biotopov hlucháňa,
- v spolupráci s vlastníckmi a užívateľmi lesných pozemkov vypracovať projekty na zlepšenie habitatu hlucháňa a urýchlene ich realizovať; vo všeobecnosti v obhospodarovaných lesných porastoch s výskytom hlucháňa uprednostňovať spôsob hospodárenia, ktorého aplikáciou sa zlepšujú podmienky pre jeho existenciu (napr. aplikáciou odporúčaní z publikácie „Hlucháňovi-priateľský menežment lesa“ (KOLEKTÍV AUTOROV, 2012),

- usmerňovať druh ohrozujúce aktivity diskusiou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov uplatňovaním požiadaviek v procese PSoL a v krajnom prípade využívať právne možnosti pri ochrane druhu a jeho biotopu,
- akékoľvek ľudské aktivity v oblastiach výskytu druhu časovo a priestorovo limitovať so zreteľom na jeho ročný cyklus,
- vykonávať monitoring vplyvu predátorov na populáciu hlucháňa a na únosnej miere udržiavať populácie predátorov hlucháňa, ktorých negatívny vplyv na prežívanie lokálnych populačných jednotiek je známy (kuna lesná, diviak, líška, sojka, krkavec) a to do času, kým sa neobnoví priaznivý stav druhu v CHVÚ a zároveň vylúčiť lov vlka v CHVÚ ako hlavného predátora niektorých významných predátorov hlucháňa (najmä diviak a líška).

2.3.1.5. Návrh zásad opatrení pre d'atľa trojprstého (*Picoides tridactylus*)

Na udržanie stavu d'atľa trojprstého na stupni A priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- udržanie podielu starých horských ihličnatých a zmiešaných porastov s prevahou ihličnanov a podielu kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia
- vylúčenie veľkoplošných holorubov a fragmentácie horských porastov
- podľa možností ponechávanie stojacich mŕtvych a odumierajúcich stromov v porastoch
- vykonávanie výchovných zásahov v hospodárskych lesoch vo fáze žrdkovín a žrdovín.
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl-december)

2.3.1.6. Návrh zásad opatrení pre žlnu sivú (*Picus canus*)

Na zlepšenie stavu žlny sivej na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- udržiavať, resp. zväčšovať podiel starých listnatých a zmiešaných lesov s dominanciou listnáčov, podiel veľkých jedincov listnáčov v nich, podiel členitých lesných okrajov a príľahlých tradične využívaných (najmä pastvou) nelesných plôch bohatých na mraveniská a vhodné rozmiestnenie všetkých týchto biotopov v CHVÚ najmä usmerňovaním programov starostlivosti o les
- udržiavať v týchto lesoch podiel kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia s obmedzením tzv. zdravotného výberu stromov
- vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých listnatých a zmiešaných lesov s dominanciou listnáčov
- dodržiavať ekologicky a fyto geograficky vhodné obnovné zastúpenie drevín, predovšetkým zväčšiť podiel buka a/lebo zabrániť ďalšiemu zväčšovaniu podielu smreka
- ponechávať dostatok stojacich odumierajúcich a odumretých stromov v porastoch.

2.3.1.7. Návrh zásad opatrení pre pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*)

Na udržanie stavu pôtika kapcavého na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vyhýbanie sa ťažbe holorubným spôsobom

- podpora ekologických spôsobov ťažby, výberkový spôsob, nezasahovanie do rezervácií, ochranných lesov
- v lesoch s nevhodnou vekovou skladbou drevín a nedostatkom dutín je vhodné umiestňovať hniezdne búbky
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl-december)

2.3.1.8. Návrh zásad opatrení pre kuvička vrabčieho (*Glaucidium passerinum*)

Na udržanie stavu kuvička vrabčieho na stupni A priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vyhýbať sa ťažbe holorubným spôsobom
- podpora ekologických spôsobov ťažby, výberkový spôsob, nezasahovanie do rezervácií, ochranných lesov
- ponechanie stromov s dutinami po dŕťoch po obvode hospodárskych lesov a pri okrajoch lesných ciest
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl - december)

2.3.1.9. Návrh zásad opatrení pre jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*)

Na udržanie stavu jariabka hôrneho na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- keďže jariabok hôrny hniezdi na zemi, lokálne populačné jednotky sú vystavené vysokému predáčnemu tlaku (kuna, líška, pernaté dravce, krkavec, sojka a diviak). V poslednom desaťročí je zaznamenaný nárast populácie diviaka lesného a expanzia tohto druhu čo môže predstavovať primárny predáčný faktor.
- zvýšená poľovnícka atraktivita druhu sa môže negatívne prejavovať v niektorých lokálnych populáciách
- nevhodné časovo-priestorové lokalizovanie lesohospodárskej činnosti v lesných porastoch sa môže významne prejavovať v nižšom percente úspešnosti hniezdenia jednotlivých párov
- lesohospodársku činnosť (výchova a obnova porastov) časovo a priestorovo limitovať
- v jarnej aspektovej (apríl - jún) citlivo vykonávať v porastoch výchovné zásahy alebo ich vylúčiť
- zvážiť možnosť celoročnej ochrany jariabka hôrneho

2.3.1.10. Návrh zásad opatrení pre strakoša veľkého (*Lanius excubitor*)

Na udržanie stavu strakoša veľkého na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- v rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používania hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách
- zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a na lov
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov
- podporovať tradičné mozaikovitité využívanie poľnohospodárskej pôdy najmä ako pasienky a kosné lúky

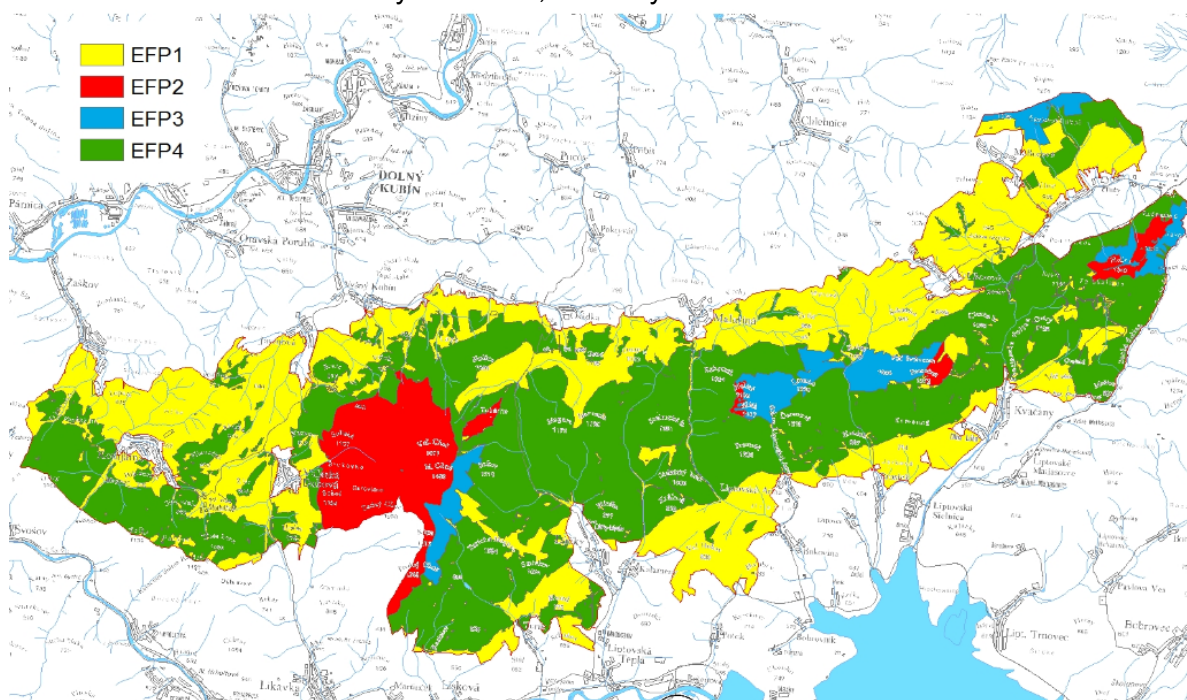
- zvýšiť kontrolu dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody v súvislosti s potenciálnym výrubom drevín rastúcich mimo lesa
- v prípade ďalšieho poklesu populácií využiť cielenú ochranu hniezdísk s využitím ustanovení zákona a vyhlášky o CHVÚ.

2.3.2. Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory (EFP)

V súčasnosti je predmetom ochrany v CHVÚ Chočské vrchy 10 vtáčích druhov (sokol sťahovavý, orol skalný, výr skalný, hlucháň hôrny, ďubník trojprstý, žlna sivá, pôtik kapcavý, kuvičok vrabčí, jariabok hôrny, strakoš veľký). Pre ochranu týchto druhov vzhľadom k vyššie uvedeným cieľovým stavom boli na základe odporúčaní expertov a vedeckých dát navrhnuté zásady opatrení. Mnohé z týchto opatrení sú však podobné a na druhej strane sa viaceré opatrenia vzájomne vylučujú. Navyše druhy, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ, sa nevyskytujú rozptýlene po celom území, ale väčšinou vo väzbe na konkrétny biotop, štruktúru krajiny alebo lokalitu. Preto je nutné rozčleniť CHVÚ Chočské vrchy pri návrhu opatrení na niekoľko ekologicko-funkčných priestorov (EFP), kde sa návrhy opatrení prispôbia druhom, ktorých ochrana bude v danom EFP prioritou. Zároveň sa tak zabezpečí, aby sa realizácia opatrení vzájomne nenegovala, a aby prijaté opatrenia mohli efektívne priniesť výsledky.

Chránené vtáčie územie Chočské vrchy sa za účelom optimalizácie navrhnutých zásad ochrany a opatrení a za účelom efektívneho manažmentu populácií vtáčích druhov člení na nasledovné ekologicko-funkčné priestory (EFP):

- EFP1: hniezdiská strakoša veľkého a loviská dravcov
- EFP2: hniezdiská hlucháňa hôrneho a vzácných lesných druhov
- EFP3: potravné biotopy hlucháňa hôrneho a hniezdiska lesných druhov
- EFP4: hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov

Obr. 1. Členenie CHVÚ Chočské vrchy na ekologicko funkčné priestory.

2.3.2.1. Návrh zásad opatrení v EFP1 – hniezdiská strakoša veľkého a loviská dravcov

EFP1 – hniezdiská strakoša veľkého a loviská dravcov je určený na ochranu poľnohospodársky využívanej časti CHVÚ a priľahlých plôch, ktoré sú dôležité pre hniezdný výskyt strakoša veľkého a ako potravná základňa dravcov. EFP zaberá takmer súvislý pás predhoria Chočských vrchov na severnom okraji a časť predhoria v južnej časti Chočských vrchov. Celková rozloha tohto EFP je 6482 ha.

V EFP1 sú prevládajúcim druhom pozemku trvalé trávne porasty (85,1 % z celkovej rozlohy EFP), nasledujú lesné pozemky (4,8 %), orná pôda (4,4 %), ostatná plocha (3,6 %), zastavaná plocha (1,6 %), záhrady (0,1 %) a zanedbateľná výmera ovocných sádov. V prípade lesných pozemkov ide väčšinou o malé fragmenty nevhodnej štruktúry pre hniezdenie predmetov ochrany. Celková rozloha lesov v EFP1 je 309 ha. Podiel lesa nad 80 rokov tu dosahuje 34,6 %.

Prioritou ochrany v EFP1 sú predovšetkým druhy strakoš veľký a loviská orla skalného a sokola sťahovavého. Okrem toho na vodných tokoch je potrebné zohľadňovať aj topické nároky bociana čierneho. Pre zlepšenie a udržanie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov v tomto EFP vhodnou formou pre predmety ochrany na významnej časti EFP (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy. Za týmto účelom presadzovať aj vhodné nastavenie dotácií v rámci poľnohospodárskej politiky na národnej a európskej úrovni
- Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP a presadzovať zachovanie TTP aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie
- V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách a loviskách predmetov ochrany
- V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít a lovisk predmetov ochrany a navrhovať náhradné riešenia
- Zachovávať dostatočné porasty krovín a stromov na hniezdných lokalitách strakoša veľkého
- Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a lovu strakoša sivého a dravcov
- Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí
- V rámci územnoplánovacích a iných dokumentov požadovať zachovanie mokradí
- Zabezpečiť monitoring predmetov ochrany
- V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, že neexistuje riziko významne negatívneho dopadu na predmety ochrany
- Zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody (existujúcich obmedzení vyhlášky č. 26/2011 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy, po zmene vyhlášky upravených obmedzení ako aj obmedzení v jednotlivých stupňoch ochrany maloplošných chránených území v Chočských vrchoch). Zabezpečiť kontrolu aj s dôrazom na dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody v čase kosby so zameraním na zachovanie TTP

- V prípade stavby nových elektrických vedení je potrebné všetky ošetriť prvkami minimalizujúcich kolízie a úhyn vtáctva a rovnako ošetriť týmito prvkami aj existujúce vedenia
- Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom
- Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 26/2011 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu predmetov ochrany podľa vyššie uvedených obmedzení v CHVÚ

2.3.2.2. Návrh zásad opatrení v EFP2 – hniezdiská hlucháňa hôrneho a vzácných lesných druhov

EFP2 – hniezdiská hlucháňa hôrneho a vzácných lesných druhov sú vyčlenené v tých častiach CHVÚ, kde dnes prežívajú populácie hlucháňa hôrneho a kde v dôsledku zachovalosti biotopov sú významné hniezdiska vzácných lesných druhov, akými sú pôtik kapcavý a ďubník trojprstý. Vyčlenených je takto päť území, najväčšie v masíve Choča a v Suchej doline a tri menšie medzi týmito územiami. Celková rozloha tohto EFP je 1300 ha.

Prevažujúcim druhom pozemkov v EFP2 sú lesné pozemky (91 %), nasledujú trvalé trávne porasty (6,7 %), ostatná plocha (2,2 %) a zastavané plochy alebo nádvoria v zanedbateľnom rozsahu.

Prevažnú väčšinu porastov tvoria smrekové lesy s prímесou iných drevín. Lesné porasty staršie ako 80 rokov pokrývajú 72 % rozlohy EFP. Porasty vo veku 61-80 rokov pokrývajú 15 % rozlohy EFP2, vo veku 41-60 rokov 8,8 %, vo veku 21-40 rokov 3,3 % a vo veku do 20 rokov 0,9 %.

Zásady opatrení v EFP2 vychádzajú predovšetkým z topických a trofických nárokov hlucháňa hôrneho a ostatných uvedených druhov, pre ktorých ochranu je toto EFP prioritne vyčlenené. Vzhľadom na kvalitu lesných biotopov je však v rámci CHVÚ Chočské vrchy tento EFP dôležitý aj pre ochranu ďalších lesných druhov, akými sú predovšetkým sokol sťahovavý, jariabok hôrny, pôtik kapcavý, ďubník trojprstý, kuvičok vrabčí a orol skalný. Preto okrem opatrení prioritne smerovaných na ochranu hlucháňa, musia navrhnuté opatrenia v tomto EFP zohľadňovať aj požiadavky uvedených druhov.

Pre zlepšenie podmienok pre druhy, ktorých ochrana je v EFP2 prioritou, je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj, bez usmerňovania a zasahovania do prírodných procesov človekom, vylúčiť akékoľvek hospodárske opatrenia (obnova, výchova, ťažba)
- Kalamitné plochy v lesoch ponechať bez ľudského zásahu na prirodzenú sukcesiu. Drevnú hmotu (biomasu) z kalamitných plôch neodstraňovať, ponechať na mieste bez asanácie. Vykonať iba nevyhnutnú údržbu (zabezpečiť prejazdnosť a schodnosť) existujúcich účelových komunikácií bez stavebno-technických zásahov
- Všetky lesy, ktoré nie sú vyhlásené v tomto EFP za ochranné lesy vyhlásiť za lesy osobitného určenia
- Vylúčiť aplikáciu pesticídov a insekticídov

- Vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a stredísk cestovného ruchu
- Vylúčiť výstavbu ďalších lesných ciest a zväžnic
- Budovanie nových turistických chodníkov len po dôkladnom zvážení dopadov na lokality hlucháňa
- V odôvodnených prípadoch (ohrozenie predmetu ochrany, poškodzovanie biotopov, programy záchranu kriticky ohrozených druhov, bezpečnosť návštevníkov) presmerovať alebo zrušiť (dočasne uzavrieť) časti existujúcich chodníkov
- Zabezpečiť dodržiavanie predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s 3. až 5. stupňom ochrany
- Vylúčiť každú formu novej stavebnej činnosti
- Zabezpečiť monitoring populácie a všetkých tokanísk hlucháňa hôrneho
- Zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody najmä v období toku
- Zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplyvujúcich na početnosť hlucháňa hôrneho za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení
- Zabezpečiť monitoring ostatných predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdísk, u ostatných vybranej vzorky hniezdísk
- Zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody
- Vylúčiť stavbu nových elektrických vedení v tomto EFP a jeho okolí a existujúce ošetriť prvkami pre zabránenie kolízií s vtáctvom alebo ich umiestniť pod zem
- Odstrániť čierne skládky a vŕniská, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky a diviačiu zver v oblastiach výskytu hlucháňa hôrneho a ich okolí
- Znížiť stav diviacej zveri v lokalitách výskytu hlucháňa a v okolí
- Zabezpečiť ochranu hniezdných lokalít sokola sťahovavého a minimalizovanie návštevnosti a vyrušovania na nich
- Zabezpečiť monitoring hniezd dravcov a v prípade potreby aj ich údržbu a obnovu
- Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom
- Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 26/2011 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu hlucháňa v CHVÚ tak, aby boli v súlade s vyššie uvedenými zásadami (upraviť termíny obmedzení a upraviť zákazy, ktoré sú nesprávne premietnuté do legislatívy)

2.3.2.3. Návrh zásad opatrení v EFP3 – potravné biotopy hlucháňa hôrneho a hniezdiská lesných druhov

EFP3 – potravné biotopy hlucháňa hôrneho a hniezdiská lesných druhov sú vyčlenené na dotyku rozsiahlejších lesných porastov s hniezdiskami hlucháňa hôrneho. Nachádzajú sa východne od masívu Choča, v okolí Holice, v masíve Prosečného a Lomného a severne od obce Hutý. Celková rozloha tohto EFP je 804 ha.

Podľa členenia na druhy pozemkov je prevažujúcim pozemkom v tomto EFP lesný pozemok (97,9 % z celkovej rozlohy EFP), ostatná plocha (1,2 %), TTP (0,9 %) a zanedbateľná plocha vodných plôch a zastavanej plochy.

Lesy v tomto EFP pokrývajú celkovú plochu 23698 ha a najväčšie zastúpenie tu majú lesy vo veku 61-80 rokov (19,7 % z celkovej rozlohy lesa v tomto EFP), nasledujú lesy vo veku 121-140 rokov (17,7 %), 81-100 rokov (17,1 %), 21-40 rokov (12,5 %), 41-60 rokov (9,9 %), 1-20 rokov (7,2 %) a 101-120 rokov (6,9 %).

Prioritou ochrany v EFP3 je zlepšiť podmienky pre hniezdenie hlucháňa hôrneho, ktorého populácia na Slovensku rýchlo klesá. V tomto EFP3 by podmienky mali byť zlepšené prostredníctvom cielených zásahov do biotopov pri hospodárení, tak aby sa zlepšili charakteristiky biotopu (zakmenenie, dostupnosť potravy). Zásady hospodárenia v tomto EFP budú rovnaké ako v nižšie uvedenom EFP4 s výnimkou nasledovných opatrení:

- V lesných porastoch s piatym stupňom ochrany vylúčiť akékoľvek zásahy do porastov
- Všetky lesy, ktoré nie sú vyhlásené v tomto EFP za ochranné lesy vyhlásiť za lesy osobitného určenia
- Vylúčiť aplikáciu pesticídov a insekticídov
- Vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a stredísk cestovného ruchu
- Vylúčiť výstavbu ďalších lesných ciest a zväžnic
- Vylúčiť každú formu novej stavebnej činnosti
- Zásahmi do porastov vo veku nad 80 rokov zabezpečiť, aby zakmenenie v nich bolo maximálne 0,7 a ďalšími zásahmi sa znižovalo
- Nezalesňovať okraje holí mimo lesných porastov a udržiavať ich riedke s maximálnym zakmenením 0,5
- Na lokalitách s výskytom hlucháňa pri manažmente lesa, kde je to možné, uplatňovať opatrenia hlucháňovi priateľského manažmentu lesa:
 1. v štádiu rúbaň až mladina – podporovať prirodzené zmladenie, ponechávať jarabinu a iné pionierske dreviny (jarabinu ponechávať aj v starších porastoch), presvetlenie hlúčikov a vytváranie liniek
 2. porasty určené na prebierku – vykonávať s dostatočnou intenzitou, aby sa dosiahlo zakmenenie max. 0,7, pre podporu čučoriedkových zárastov vytvárať čistiny (porastové medzery), udržiavať jarabinu, prímesové dreviny

2.3.2.4. Návrh zásad opatrení v EFP4 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov

EFP4 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov je vyčlenené na rozsiahlejších lesných porastoch mimo hniezdísk hlucháňa hôrneho a mimo významnejších hniezdísk vzácných lesných druhov (hniezdísk týchto druhov so zachovalejšími biotopmi) za účelom ochrany dutinových hniezdičov, hniezdísk dravcov a ostatných lesných druhov. Toto pokrýva takmer celú rozlohu lesných porastov v Chočských vrchoch s výnimkou EFP2 a EFP3. Celková rozloha tohto EFP je 8220 ha.

Podľa členenia na druhy pozemkov je prevažujúcim pozemkom v tomto EFP lesný pozemok (98,9 % z celkovej rozlohy EFP), nasleduje TTP (0,7 %), ostatné plochy (0,2 %), vodné plochy (0,1 %) a zastavaná plocha a nádvorie (0,1 %).

Lesy v tomto EFP pokrývajú celkovú plochu 23698 ha a najväčšie zastúpenie tu majú lesy vo veku 81-100 rokov (23,4 % z celkovej rozlohy lesa v tomto EFP), nasledujú lesy vo veku

101-120 rokov (22,1 %), 61-80 rokov (13,4 %), 121-140 rokov (9,42 %), 1-20 rokov (7,5 %), 21-40 rokov (7,3 %), 141-160 rokov (3,1 %) a 161-170 rokov (0,4 %).

Prioritou ochrany v EFP4 sú predovšetkým druhy dúb ník trojprstý, žlna sivá, pôtik kapcavý, kuvičok vrabčí a jariabok hôrny. Je tu však potrebné zohľadňovať aj nároky na ochranu sokola sťahovavého, výra skalného, orla skalného prípadne hlucháňa hôrneho na miestach kde zasahuje ich výskyt. Pre udržanie podmienok pre prežívanie týchto druhov je v rámci bežného obhospodarovania lesa len v nevyhnutných prípadoch mierne usmerniť využívanie tohto územia a udržať dostatočnú rozlohu vhodných biotopov a ich obnovu pri hospodárení v lese. Takto je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 %¹ obnovných porastov starších ako 80 rokov
- Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom je potrebné pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre lesné porasty a zároveň dosahujú v prsnej výške priemer minimálne 30 cm
- Vylúčiť aplikáciu insekticídov a vápnenie v lesných porastoch
- Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami
- V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmet ochrany
- Zabezpečiť výrobu a vyvesenie rozmerovo vhodných búdok pre pôtika kapcavého a kuvička vrabčieho v porastoch nad 40 rokov tak, aby spolu na 1 km² porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne dve búdky pre každý so spomenutých druhov. Toto opatrenie sa netýka porastov zahrnutých do vyššieho stupňa ochrany ako tretieho a ochranných lesov.
- Zabezpečiť monitoring hniezd dravcov a v prípade potreby aj ich údržbu a obnovu
- Ponechávať v lese zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre ostatné lesné porasty, a ktoré zároveň v prsnej výške dosahujú priemer minimálne 30 cm
- Zabezpečiť v prípade potreby ochranné zóny okolo hniezd dravcov tak, že vo vnútornej časti zóny sa nesmie celý rok zasahovať (v mimohniezdnom období iba výchovne zásahy netýkajúce sa hniezdného stromu, no nie je možné porast vyrúbať v tomto období s výnimkou spracovania kalamít) a ak je hniezdo neobsadené minimálne päť rokov ponechať porast vo vnútornej zóne v rovnakom režime. V prípade vonkajšej zóny zabezpečiť úplné obmedzenie lesohospodárskych zásahov v hniezdnom období. Vnútoraná časť zóny by mala mať spravidla polomer minimálne 100 metrov (v závislosti od nárokov druhov) a vonkajšia časť zóny 300-500 metrov. Tieto zóny by sa mali vyhlasovať pre ochranu hniezd orla skalného, výra skalného, pôtika kapcavého a kuvička vrabčieho
- V PSL presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín pre potreby ochrany jariabka hôrneho

¹ Percento je odvodené od súčasného zastúpenia lesných porastov nad 80 rokov v tomto EFP, keďže aktuálny podiel porastov vo veku nad 80 rokov dosahuje v EFP4 58,4 %.

- Monitorovať lov na jariabka hôrneho a dopad lovu na jeho populácie, v prípade poklesu populácie vylúčiť poľovnícke využitie jariabka hôrneho v CHVÚ Chočské vrchy
- Zabezpečiť monitoring predmetu ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdísk, u ostatných druhov vybranej vzorky hniezdísk
- Zabezpečiť kontrolu predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s vyšším stupňom ochrany (tretím až piatym)
- Zabezpečiť monitoring a kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody (existujúcich obmedzení vyhlášky č. 26/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy, a aj v maloplošných chránených územiach)
- Zapracovať uvedené relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL
- V prípade stavby nových elektrických vedení je potrebné všetky ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a úhynu vtáctva a rovnako ošetriť týmito prvkami aj existujúce vedenia
- Vylúčiť zásahy do mokradí včítane ich zalesňovania a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí
- Zabezpečiť ochranu hniezdnych lokalít sokola sťahovavého a výra skalného a minimalizovanie návštevnosti a vyrušovania na nich
- Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a neviedlo k zmareniu hniezdení
- Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre lesníkov a miestnych obyvateľov o význame NP a správnom hospodárení v ňom
- Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 26/2011 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu prioritných druhov v EFP1 v CHVÚ tak, aby boli v súlade s vyššie uvedenými zásadami (upraviť termíny obmedzení a upraviť zákazy, ktoré sú nesprávne premietnuté do legislatívy).

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

3.1.1. Dlhodobé ciele na dosiahnutie priaznivého stavu:

1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav druhu *Tetrao urogallus* na priaznivý.
2. Zachovať súčasný priaznivý stav výberových druhov vtákov *Falco peregrinus*, *Aquila chrysaetos*, *Bubo bubo*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *Aegolius funereus*, *Glaucidium passerinum*, *Bonasa bonasia* a *Lanius excubitor*.
3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Chočské vrchy
4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.

Limitujúce a modifikujúce faktory

Vnútorne prírodné faktory

Veľmi významným vnútorným faktorom, u druhov s nízkou početnosťou jedným z najvýznamnejších, sú **extrémy počasia**. U kurových druhov hlucháňa a jariabka je dôležité, aby v čase vodenia mláďat nedochádzalo k vpádu chladného vzduchu a intenzívnym snehovým zrážkam. Vzhľadom ku globálnym klimatickým zmenám však dochádza k nástupu jarného oteplenia skôr ako v minulosti, a teda aj k skoršiemu nástupu hniezdzenia. Napriek tomu sa však aj v neskorších týždňoch hniezdzenia opakujú vlny s chladnejším počasím a často aj s napadnutím vysokej vrstvy snehu, ktorá môže byť pre prežitie mláďat kurových vtákov kritická. Pri opakovaní takýchto nepriaznivých poveternostných podmienok to môže prispieť k poklesu populácie ak je úspešnosť hniezdzenia minimálna. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je vhodné len udržiavanie populácie na dostatočne veľkej úrovni (a teda aj dostatočne rozsiahlych vhodných biotopov), ktorá bude odolná voči niektorým sezónam s nižšou mierou hniezdnej úspešnosti.

Vnútroprírodným faktorom s dopadom na lesné druhy je aj **pôsobenie škodlivých činiteľov v lese**. Tými sú napríklad vetrové polomy alebo kalamitné pôsobenie hmyzu potenciálne negatívne ovplyvňujúce dosiahnutie cieľov 1 a 2. V prípade vetrových polomov ak dôjde k polomu na väčšej ploche, môžu mať negatívny dopad na hniezdiská niektorých dravcov, ktorým môžu zaniknúť dostupné hniezdné biotopy. Na zníženie dopadov tohto faktoru je dôležité, aby pri hospodárení v lese boli porasty dostatočne štruktúrované a minimalizované rovnoveké kultúry. Tým sa podarí vplyv na porasty, a teda aj na hniezdiská druhov značne obmedziť. Problémom však môže byť vznik vetrových polomov v hniezdnom období spôsobujúci zmarenie hniezdzenia. Jeho minimalizácia je možná vhodným štruktúrovaním porastov, ako aj udržiavaním populácií druhov na dostatočne veľkej úrovni, aby dokázala prekonať aj roky s nižšou hniezdnou úspešnosťou. Väčším problémom môže byť veľkoplošné spracovanie takýchto kalamít. V tomto prípade dochádza k úplnému zániku hniezdných biotopov. Týka sa to nielen dravcov, kurových vtákov ale aj ostatných druhov naviazaných na lesné prostredie. Preto je pre minimalizovanie ich dopadu veľmi dôležité hľadať spôsoby ako zachovať aspoň niektoré biotopy druhov, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ. Takými možnosťami je pri kalamitnej ťažbe ponechávať zdravé stromy (ich skupiny) alebo zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre okolité porasty, ideálne v počte aspoň 5 jedincov na hektár na dožitie (v prípade zdravých stromov). Takýto zásah minimalizuje dopad na niektoré hniezdne, ktoré sa dokážu dočasne prispôbiť aj životu na polomoch ak

ostanú zachované hniezdne stromy (ďubníky a iné). Zároveň je však nutné ponechávať aj súvislejšie fragmenty biotopov bez zásahu.

Vnútorne človekom podmienené faktory

Splnenie dlhodobých cieľov môže byť značne limitované, alebo modifikované viacerými človekom podmienenými faktormi.

Na populáciu, ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ môže limitujúco vplyvať poľnohospodárstvo. V tomto ohľade je dôležité predovšetkým opúšťanie pôdy, zarastanie TTP a zánik pastvy. Všetky uvedené faktory negatívne vplyvajú na viaceré druhy, najviac však na strakoša sivého.

Limitujúcim faktorom môže byť aj intenzívne lesné hospodárenie obzvlášť vo vzťahu k dosiahnutiu cieľa 1. a to zlepšiť súčasný stav hlucháňa hôrneho. Intenzívne využívanie hospodárskych lesov, kde sa vyskytuje tento druh, môže mať pre prítomnosť hlucháňa fatálne následky ak nedostane zachovaný dostatočný rozsah biotopov s vhodnou štruktúrou. Obzvlášť problematickým sú lesy s vysokým zakmenením ako aj nízkym vekom. Vhodným usmernením hospodárenie, s ktorým program starostlivosti počíta, sa však môže úplne predísť nenaplneniu uvedeného cieľa. Intenzívne lesné hospodárenie v prípade spracovania kalamít na veľkých plochách môže byť značne limitujúce aj pre dosiahnutie cieľa 2. Aby sa tomu predišlo je veľmi dôležité pri plánovanej obnove lesa vhodne štrukturovať porasty a pri náhodných ťažbách je dôležité ponechávať na dožitie zdravé stromy podľa minimálnych nárokov druhov, prípade zlomy ako hniezdne podmienky. Pri zohľadnení ekologických nárokov druhov je možné sklbiť hospodárenie v lese a to aj náhodnú ťažbu tak, aby sa minimalizoval negatívny dopad na uvedené dlhodobé ciele.

Pre realizáciu ochranných opatrení je dôležité zachovanie podpory verejnosti pre ochranu prírody ako takú. Podpora verejnosti môže značne v CHVÚ Chočské vrchy variovať v závislosti od celkovej ekonomickej situácie, od spôsobu presadzovania opatrení ochrany prírody a od celkového informovania o ochrane prírody a hodnotách územia. V prípade zhoršenia ekonomickej situácie sa na prioritnejšie pozície vnímania dôležitosti ochrany prírody dostanú iné sociálno-ekonomické aspekty života spoločnosti. V takejto situácii je ťažšie hľadať podporu verejnosti na presadzovanie efektívnejšej ochrany prírody a minimalizovať tak dopad tohto faktoru. Čiastočne sa dá minimalizovať dopad takejto negatívnej situácie tým, že sa dlhodobo poukazuje na význam ochrany prírody nielen z pohľadu ekonomického, ale celkového prínosu pre kvalitu života (zachovanie lesov pre ochranu pred povodňami ako aj vhodných mikroklimatických podmienok a pod.). Rovnako ako celková ekonomická situácia (v prípade jej negatívneho vývoja) môže zhoršiť vnímanie verejnosti aj nedostatočná komunikácia s verejnosťou pri prijímaní opatrení pre ochranu prírody. Na minimalizovanie tohto faktora je veľmi dôležité vždy v predstihu pred prijatím opatrení o nich rokovať s dotknutými obcami, vlastníckmi, užívateľmi, prípadne aj občianskymi združeniami a iniciatívami. Takýto inkluzívny prístup v konečnom dôsledku nemusí viesť len k vysvetľovaniu potrieb opatrení prijatých pre ochranu prírody a nájdenia optimálneho spôsobu ich realizácie (teda sklbenie požiadaviek dotknutých vlastníkov, obcí, iných subjektov a ochrany prírody), ale môže viesť aj k nájdeniu nových osôb ochotných aktívne pomáhať ochrane prírody a tak prispieť pozitívne k naplneniu cieľov.

Vonkajšie prírodné faktory

Na dlhodobé ciele vplyva aj viacero vonkajších prírodných faktorov. Niektoré z nich nie je možné ovplyvniť na národnej úrovni, resp. vôbec. Preto ich je potrebné vziať v úvahu pri hodnotení populácií aj v samotnom CHVÚ pre prípad ak tieto faktory majú dopad na populácie v CHVÚ.

Medzi vonkajšími prírodnými faktormi hrá významnú rolu globálna zmena klímy. Táto vedie už v súčasnosti k posunu areálu rozšírenia niektorých vtáčích druhov a ovplyvňuje aj druhovú skladbu biotopov. V prípade Chočských vrchov môže mať nárast teploty veľmi

významný dopad na charakter územia. Roky s teplými a suchými letami totiž vedú ku gradácii početnosti lykožrútov, celkovému zhoršeniu podmienok pre smrekové porasty a prispievajú ku celkovému hromadnému odumieraniu smrečín. Tento proces zatiaľ zasiahol viac niektoré iné regióny Slovenska, no s rastúcim počtom extrémnych výkyvov počasia (obzvlášť teplých a suchých rokov) nadobudne tento proces pravdepodobne aj väčšie rozmery. Pritom viaceré druhy sú závislé od významného zastúpenia smreka alebo jedle v lesných porastoch (napríklad pôtik kapcavý, kiviček vrabčí, ďubník trojprstý, hlucháň hôrny).

Vonkajším prírodným faktorom veľmi významne vplývajúcim na populácie pôvodných druhov vtáctva je **šírenie nepôvodných inváznych druhov šeliem a ostatných živočíchov**. Prípadný výskyt medvedík čistotný je problematický k ochrane hniezd dravcov, keďže medvedík je veľmi dobrý lezec.

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Na naplnenie cieľov 1, 2, a 3 môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá **ekonomická a sociálna situácia v Európe**. V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky prioritou môžu byť iné opatrenia, a teda aj celkové vnímanie ochrany prírody ako priority sa môže posunúť na nižšie úrovne a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie dopadu tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktoré poskytujú služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. vodozadržná schopnosť zachovalých lesov, pričom zachovalé lesy sú dôležité aj pre prežitie predmetov ochrany a pod.).

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov

1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav druhu *Tetrao urogallus* na priaznivý.

- 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) na úrovni minimálne 25 kohútov.

2. Zachovať súčasný priaznivý stav výberových druhov vtákov *Falco peregrinus*, *Aquila chrysaetos*, *Bubo bubo*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *Aegolius funereus*, *Glaucidium passerinum*, *Bonasa bonasia* a *Lanius excubitor*.

- 2.1. Udržať populáciu sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*) na priemernej minimálnej úrovni 6,5 obsadených teritórií.
- 2.2. Udržať populáciu orla skalného (*Aquila chrysaetos*) na priemernej úrovni minimálne 5,5 obsadených teritórií.
- 2.3. Udržať populáciu výra skalného (*Bubo bubo*) na priemernej úrovni minimálne 15 obsadených teritórií.
- 2.4. Udržať populáciu ďubníka trojprstého (*Picoides tridactylus*) na priemernej úrovni minimálne 65 obsadených teritórií.
- 2.5. Udržať populáciu žlny sivej (*Picus canus*) na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.
- 2.6. Udržať populáciu pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*) na priemernej úrovni minimálne 35 obsadených teritórií.
- 2.7. Udržať populáciu kivička vrabčieho (*Glaucidium passerinum*) na úrovni minimálne 95 obsadených teritórií.
- 2.8. Udržať populáciu jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*) na priemernej úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.

- 2.9. Udržať populáciu strakoša veľkého (*Lanius excubitor*) na priemernej úrovni minimálne 7,5 obsadených teritórií.

3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Chočské vrchy.

- 3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 26/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.
- 3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy
- 3.3. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 26/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia hraníc CHVÚ a doplnenia celej NPR Choč do CHVÚ

4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkami a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva

- 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.
- 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Základné rozhodnutia a ciele hospodárenia sú spracované pre lesné porasty podľa identifikátorov v modeloch hospodárenia. Kompletný výstup platných modelov pre jednotlivé PSL je súčasťou Všeobecnej časti PSL pre jednotlivé Lesné celky (LC). Kombináciou identifikátorov na území CHVÚ vzniká celkovo niekoľko sto modelov. V tabuľke na nasledujúcich stranách sú uvedené základné rámce vybrané z modelov s najväčším zastúpením v CHVÚ.

Rubné doby, obnovné doby a cieľové drevinové zastúpenie sú optimalizované najmä s ohľadom na kategóriu lesa, drevinovú skladbu a stanovištné podmienky danej lesnej oblasti. Konštrukcia modelov umožňuje reagovať aj na zhoršený zdravotný stav, keďže výrazne zvýšený stupeň ohrozenia porastu umožňuje znížiť rubnú dobu, prípadne upraviť obnovnú dobu. Hospodárske spôsoby uvedené v modeloch hospodárenia sú maximálne prípustnou formou obnovy lesa a zmena na jemnejšie formy je v právomoci odborného lesného hospodára (OLH). Dominantný hospodársky spôsob je podrastový hlavne jeho maloplošná forma. V ochranných lesoch je plánovaná obnova účelovým výberom. V odôvodnených prípadoch v rámci zákona modely hospodárenia umožňujú aj použitie kombinácie podrastového a holorubného hospodárskeho spôsobu.

Základné rámce z Modelov hospodárenia pre hlavné identifikátory

Lesná oblasť	Pod- oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie															
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
35	A	H	V			402	15	1	100	30	MP	MH	BK	50-60	jd	0-15	sm	10-20	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			402	18	1	110	40	MP		BK	40-60	jd	10-20	sm	10-20	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			402	29	1	110	30	MP	MH	BK	40-70	jd	0-15	sm	0-10	bo	30-30	sc	10-20	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	15	1	100	40	MP	HP	BK	40-60	JD	5-20	SM	15-35	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	16	1	110	40	MP		BK	40-60	JD	10-25	SM	15-35	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	17	1	110	40	MP		BK	40-60	JD	10-25	SM	15-35	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	18	1	110	20	MP	PH	BK	40-60	JD	10-25	SM	15-35	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	19	1	110	40	MP	MH	BK	40-60	JD	5-20	SM	15-35	bo	15-15	sc	10-25	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	20	1	110	40	MP	MH	BK	40-60	JD	5-20	SM	15-35	bo	25-25	sc	5-15	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	29	1	110	40	MP	MH	BK	40-60	JD	5-20	SM	10-30	bo	25-25	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			502	70	1	130	40	MP		BK	40-60	JD	5-20	SM	10-30	bo	15-15	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			511	15	1	100	30	MP	MH	BK	30-50	JD	10-25	SM	30-50	sc	5-5	cl	5-15		0-0		0-0		0-0
35	A	H	V			511	16	1	110	40	MP		BK	30-50	JD	10-25	SM	25-50	sc	5-5	cl	5-15		0-0		0-0		0-0
35	A	H	V			511	17	1	110	40	MP		BK	30-50	JD	15-25	SM	30-50	sc	5-5	cl	5-15		0-0		0-0		0-0
35	A	H	V			511	19	1	100	30	MP	MH	BK	30-50	JD	10-25	SM	30-50	sc	5-5	cl	5-15	bo	0-10		0-0		0-0
35	A	H	V			602	15	1	120	40	MP	MH	BK	25-40	JD	10-25	SM	35-50	bo	10-10	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			602	16	1	120	40	MP		BK	25-40	JD	10-25	SM	25-50	bo	10-10	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-5	tx	0-5
35	A	H	V			611	15	1	110	40	MP	MH	BK	30-50	JD	10-25	SM	35-50	sc	10-10	cl	0-15		0-0		0-0		0-0
35	A	H	V			611	18	1	110	40	MP		BK	25-50	JD	10-20	SM	40-60	sc	10-10	cl	0-15		0-0		0-0		0-0
35	A	O	V		a	501	15	1	150	99	UV		BK	40-60	BO	15-35	jd	5-15	sm	25-25	sc	0-15	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5
35	A	O	V		a	501	20	1	200	99	UV		BK	40-60	BO	15-35	jd	5-15	sm	20-20	sc	5-20	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5

Lesná oblasť	Pod- oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie															
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
35	A	O	V		a	601	15	1	150	99	UV		BK	25-40	JD	10-25	SM	25-40	BO	25-25	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-10	jb	0-10
35	A	O	V		a	601	18	1	180	99	UV		BK	25-40	JD	10-25	SM	20-40	BO	25-25	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-10	jb	0-10
35	A	O	V		a	601	70	1	200	99	UV		BK	25-50	JD	10-25	SM	20-35	BO	25-25	sc	0-10	cl	5-15	mk	0-10	jb	0-10
35	A	O	V		b	769	15	1	150	99	UV		SM	70-95	bk	0-25	jd	0-10	jh	15-15	jb	0-10		0-0		0-0		0-0
35	A	O	V		d	592	15	1	150	99	UV		BK	30-50	JD	5-20	SM	15-35	bo	25-25	sc	0-15	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5
35	A	O	V		d	592	17	1	150	99	UV		BK	30-50	JD	10-25	SM	15-35	bo	25-25	sc	0-15	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5
35	A	O	V		d	592	18	1	180	99	UV		BK	40-60	JD	10-25	SM	20-40	bo	25-25	sc	0-15	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5
35	A	O	V		d	592	29	1	200	99	UV		BK	30-50	JD	5-20	SM	10-30	bo	30-30	sc	0-15	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5
35	A	O	V		d	592	70	1	200	99	UV		BK	40-60	JD	5-20	SM	15-30	bo	25-25	sc	0-15	cl	5-20	mk	0-10	tx	0-5
45		H	V			505	15	1	100	30	HP	MH	SM	40-55	JD	10-25	BK	20-30	sc	15-15	bo	0-5	jb	0-0	cl	0-10	br	0-0
45		H	V			605	15	1	110	40	HP	MH	SM	45-60	BK	20-25	JD	10-20	sc	10-10	cl	0-5	jb	0-5		0-0		0-0

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie hlucháňa hôrneho (<i>Tetrao urogallus</i>) na úrovni minimálne 25 kohútov.			
1.1.1.	Lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj, bez usmerňovania a zasahovania do prírodných procesov človekom, vylúčiť akékoľvek hospodárske opatrenia (obnova, výchova, ťažba)	EFP 2	VP
1.1.2.	Kalamitné plochy v lesoch ponechať bez ľudského zásahu na prirodzenú sukcesiu. Drevnú hmotu (biomasu) z kalamitných plôch neodstraňovať, ponechať na mieste bez asanácie. Vykonať iba nevyhnutnú údržbu (zabezpečiť prejazdnosť a schodnosť) existujúcich účelových komunikácií bez stavebno-technických zásahov	EFP 2	VP
1.1.3.	Všetky lesy, ktoré nie sú vyhlásené v EFP za ochranné lesy vyhlásiť za lesy osobitného určenia	EFP 2	VP
1.1.4.	Vylúčiť aplikáciu pesticídov a insekticídov	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.5.	Vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a stredísk cestovného ruchu	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.6.	Vylúčiť výstavbu ďalších lesných ciest a zväžnic	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.7.	V odôvodnených prípadoch (ohrozenie predmetu ochrany, poškodzovanie biotopov, programy záchrany kriticky ohrozených druhov, bezpečnosť návštevníkov) presmerovať alebo zrušiť (dočasne uzavrieť) časti existujúcich chodníkov	EFP 2	VP
1.1.8.	Zabezpečiť dodržiavanie predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s 3. až 5. stupňom ochrany	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.9.	Vylúčiť každú formu novej stavebnej činnosti	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.10.	Zabezpečiť monitoring populácie a všetkých tokanísk hlucháňa hôrneho	CHVÚ	VP
1.1.11.	Zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody najmä v období toku	EFP 2, EFP 3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.1.12.	Zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplývajúcich na početnosť hlucháňa hôrneho za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení	CHVÚ	VP
1.1.13.	Zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.14.	Vylúčiť stavbu nových elektrických vedení v tomto EFP a jeho okolí a existujúce ošetriť prvkami pre zabránenie kolízií s vtáctvom alebo ich umiestniť pod zem	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.15.	Odstrániť čierne skládky a vŕniská, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky a diviačiu zver v oblastiach výskytu hlucháňa hôrneho a ich okolí	EFP 2, EFP 3	VP
1.1.16.	Znížiť stav diviačieho zveru v lokalitách výskytu hlucháňa a v okolí	EFP 2, EFP 3	VP
Operatívny cieľ č. 2.1. Udržať populáciu sokola sťahovavého (<i>Falco peregrinus</i>) na priemernej minimálnej úrovni 6,5 obsadených teritórií.			
2.1.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých obsadených hniezdnych teritórií (3 návštevy do roka na každom hniezde) na začiatku hniezdenia v období toku, uprostred hniezdenia a po vyletení mláďat	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.1.2.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.1.3.	V hniezdnom období vo vzdialenosti min. 500 m okolo hniezd vylúčiť skalolezeckú činnosť, športovo rekreačnú činnosť, turistické chodníky, ohniská, paragliding.	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.1.4.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.1.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.1.6.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.1.7.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
Operatívny cieľ č. 2.2. Udržať populáciu orla skalného (<i>Aquila chrysaetos</i>) na priemernej úrovni minimálne 5,5 obsadených teritórií.			
2.2.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdnych okrskov orla skalného každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov	CHVÚ	VP
2.2.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.2.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.2.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.2.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.2.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.2.7.	Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.2.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.2.9.	Usmerniť fotografovanie orlov v blízkosti ich hniezdísk	EFP 2, EFP 3, EFP 4	SP
Operatívny cieľ č. 2.3. Udržať populáciu výra skalného (<i>Bubo bubo</i>) na priemernej úrovni minimálne 15 obsadených teritórií			
2.3.1.	Zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochrannej zóny v okolí hniezda výra skalného	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.3.2.	V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmet ochrany	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.3.3.	Zabezpečiť pravidelný monitoring celej populácie výra	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.3.4.	Zabezpečiť inštaláciu zábran na stĺpy elektrického vedenia 22 kV v blízkosti hniezdísk	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.3.5.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
Operatívny cieľ č. 2.4. Udržať populáciu d'ubníka trojprstého (<i>Picoides tridactylus</i>) na priemernej úrovni minimálne 65 obsadených teritórií.			
2.4.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.4.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.4.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.4.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.4.5.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu dubníka	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.4.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie dubníka	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
Operatívny cieľ č. 2.5. Udržať populáciu žlny sivej (<i>Picus canus</i>) na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií			
2.5.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.5.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.5.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.5.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.5.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žlny sivej	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.5.6.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.5.7.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
Operatívny cieľ č. 2.6. Udržať populáciu pôtika kapcavého (<i>Aegolius funereus</i>) na priemernej úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.			
2.6.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.6.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok	EFP 2, EFP 3, EFP 4	SP
2.6.6.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.7.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu pôtika	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie pôtika	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.9.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.6.10.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
Operatívny cieľ č. 2.7. kivička vrabčieho (<i>Glaucidium passerinum</i>) na úrovni minimálne 95 obsadených teritórií.			
2.7.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok	EFP 2, EFP 3, EFP 4	SP
2.7.6.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.7.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu kivička	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kivička	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.7.9.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 2.8. Udržať populáciu jariabka hôrneho (<i>Bonasa bonasia</i>) na priemernej úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.			
2.8.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.8.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.8.3.	Presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín v PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.8.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.8.5.	Zabezpečiť kontrolu predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s vyšším stupňom ochrany	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.8.6.	Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
2.8.7.	Monitorovať a regulovať výskyt diviaka na lokalitách jariabka hôrneho	EFP 2, EFP 3, EFP 4	VP
Operatívny cieľ č. 2.9. Udržať populáciu strakoša veľkého (<i>Lanius excubitor</i>) na priemernej úrovni minimálne 7,5 obsadených teritórií.			
2.9.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie strakoša veľkého	EFP 1	VP
2.9.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	EFP 1	VP
2.9.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou	EFP 1	VP
2.9.4.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdnych lokalitách	EFP 1	VP
2.9.5.	Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a lovu strakoša veľkého	EFP 1	VP
Operatívny cieľ č. 3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 26/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.			
3.1.1.	Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 26/2011 Z.z. a platnou legislatívou	CHVÚ	VP
3.1.2.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 26/2011 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Chočské vrchy	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy			

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.2.1.	Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	CHVÚ	VP
3.2.2.	Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 26/2011 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu hlucháňa v CHVÚ tak, aby boli v súlade s vyššie uvedenými zásadami (upraviť termíny obmedzení a upraviť zákazy, ktoré sú nesprávne premietnuté do legislatívy)	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 3.3. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 26/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia hraníc CHVÚ a doplnenia celej NPR Choč do CHVÚ			
3.3.1.	Zmenou hraníc CHVÚ k nemu pričleniť celú NPR Choč	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	CHVÚ	VP
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	CHVÚ	VP
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a neviedlo k zmareniu hniezdení	CHVÚ	SP
4.1.4.	Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia	CHVÚ	SP
4.1.5.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	CHVÚ	VP
4.1.6.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	CHVÚ a okolie	VP
4.1.7.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	CHVÚ	VP
4.1.8.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty Chočských vrchov v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu	CHVÚ	SP
4.1.9.	Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	CHVÚ	SP
Operatívny cieľ č. 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.			
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.2.	V spolupráci s miestnymi vlastníkmi odstrániť čierne stavby stojace na ich pozemkoch a eliminovať vznik nových	CHVÚ	VP
4.2.3.	Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	CHVÚ	VP
4.2.4.	V prípade záujmu vlastníkov zrealizovať výmeny pozemkov	CHVÚ	VP

Realizačné projekty navrhovaných opatrení

Praktická starostlivosť

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-01 Ochrana okolia hniezd dravcov, sov a ich prípadná úprava
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	32000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	GPS, zariadenia na práce vo výške na stromoch (stupačky, laná, karabíny a pod.), fotoaparát, materiál potrebný pre výrobu a opravu hniezdných podložiek (dosky, pletivo, klince, šrúby, objímky a pod.), zariadenia na práce vo výške na stromoch (stupačky, laná, karabíny a pod.)
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-02 Ochrana vtáctva v lesoch Chočských vrchov v spolupráci s lesníckymi organizáciami v rámci PSL
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CUVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Rok 2016 – 2025 v čase obnovy PSL
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu/projektov, t.j. organizácia s odbornosťou pre vyhotovenie PSL v spolupráci s organizáciou ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR a MPRV SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	250000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC na prípravu PSL, podkladové údaje v GIS
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Rok 2026 po ukončení obnovy všetkých PSL v území alebo roky 2018, 2023, 2026, t.j. rok po obnove príslušných PSL.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa a PSL so zapracovanými zásadami OP.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-03 Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach
-------------------------	---

2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. v energetickom sektore
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	90000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dodávateľ zabezpečuje technické zábrany ako na stĺpy elektrického vedenia, tak na samotné vedenia (v prípade potreby), vysoko zdvížné plošiny, rebríky, techniku pre práce vo výškach a ostatné potrebné vybavenie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po skončení stavby nového vedenia, resp. po ošetrovaní existujúceho vedenia systémom zábran proti zosadaniu, resp. kolízii s vtáctvom.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-04 Ochrana biotopov hlucháňa hôrneho prostredníctvom usmernenia lesného hospodárenia
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP2, EFP 3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2016-2018, 2021-2022, 2024-2025,
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo vlastník či správca lesa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	63000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC na prípravu PSL, podkladové údaje v GIS
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Rok 2027 po ukončení obnovy všetkých PSL v území alebo roky 2017, 2023, 2026, t.j. rok po obnove príslušných PSL.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa a PSL so zapracovanými zásadami OP.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-05 Optimalizovanie plánovanej obnovy lesných porastov na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP 3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo

	vlastník či správca lesa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	40000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC na prípravu projektu, podkladové údaje v GIS, prácu v teréne
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Rok 2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa a vypracované projekty obnovy.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-06 Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	92000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Ďalekohľad, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafón a zariadenie na prehrávanie vtáčích hlasov, GPS, materiál na označenie hniezdneho stromu a PC na písanie podnetov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po ukončení hniezdnej sezóny
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa sumarizujúca počty zistených stromov a počty stromov s dosiahnutou ochranou a súvisiacimi údajmi.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-07 Zlepšenie hniezdnych podmienok pre dutinové hniezdiče v hospodárskych lesoch CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Stredná
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020, 2027-2030, 2037-2040
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo vlastníci a správcovia lesných pozemkov
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	75000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál na výrobu búdok (píly, klnce, kladivá, dosky) a materiál na lezenie na stromy (skoby, laná, karabíny a pod.).
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021, r. 2031, r. 2041
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po každom období s prijatým

	projektom na doplnenie búdok pre zlepšenie hniezdnych podmienok..
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-08 Podpora aktívneho využívania trávnych porastov a pre prírodu vhodných foriem hospodárenia v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	EFP 1
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia aktívna v ochrane prírody, vlastníci a užívatelia pozemkov
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	300000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Materiál a zariadenia potrebné pre údržbu trávnych porastov (predovšetkým kosením, pastvou) na kľúčových lokalitách výskytu kritériových druhov. Takisto podpora pre vlastníkov na služby potrebné pre údržbu týchto TTP
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

Monitoring bioty územia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-09 Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Chočské vrchy a jeho hniezdnej úspešnosti
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ a bezprostredné okolie
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	92000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, GPS, diktafóny, pohonné hmoty, potreby na sčítanie vtákov v kolónii čajok, materiál na telemetrické sledovanie vybraných druhov vtáctva.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov

pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.
--	---

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-10 Monitoring negatívnych faktorov obmedzujúcich populáciu hlucháňa hôrneho
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP 2, EFP 3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	20000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, pohonné hmoty, fotopasce, diktafóny.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021 po skončení monitoringu
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa z monitoringu a vedecké publikácie popisujúce význam jednotlivých faktorov.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

Regulovanie návštevnosti územia a zvyšovanie povedomia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-11 Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Chočské vrchy prostredníctvom stráže prírody
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	46500 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, pohonné hmoty, bločky, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafóny.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-12 Priblíženie prírodných hodnôt v CHVÚ Chočské vrchy verejnosti
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1.
3. Opatrenia	4.1.4.
4. Priorita	Stredná

5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017 – 2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	120000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Naproyektovanie a výstavba náučných chodníkov, na vybraných bodoch výstavba pozorovacích veží, výrobu a osadenie informačných panelov, panelov náučného chodníka, vybudovanie parkoviska, vybudovanie a prevádzka fotokrytov ako nástroj priblíženia miestnej prírody verejnosti
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	V roku 2021 po ukončení projektu a následne v intervale každých päť rokov
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa a každých päť rokov správa o návštevnosti územia
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-13 Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1.
3. Opatrenia	4.1.1., 4.1.5., 4.1.6., 4.1.7., 4.1.8. a 4.1.9.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo vlastníka a správca pozemku
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	92000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dataproyektor a technika na tlač propagačných a vzdelávacích materiálov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-14 Zvýšenie povedomia o prírodných hodnotách CHVÚ Chočské vrchy v zahraničí s cieľom pritiažnutia návštevníkov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1.
3. Opatrenia	4.1.7., 4.1.8.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky

9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	50000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál na prípravu filmu. Podklady na prípravu publikácie o lokalitách pre birdwatching v Veľkej Fatry a okolí v angličtine a podklady pre menšie články.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa, vydaný film a publikácie
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

Usmernenie hospodárenia v území a zosúladenie protichodných záujmov

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-15 Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	72000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, štúdií, posúdenia dopadu na CHVÚ, nákup potrebných údajov (napríklad GIS vrstiev a pod.)
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po ukončení hodnotenia každého projektu samostatne.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa z hodnotenia každého zámeru samostatne.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-16 Zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	55500 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, podkladov pre rozhodnutia úradov, terénna obuv, oblečenie, pokutové bločky, zápisníky, fotoaparát, ďalekohľady.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-17 Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho a jariabka hôrneho
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP2, EFP3, EFP 4
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020, po zrealizovaní opatrení priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, príslušné poľovné združenia
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR, MP RV SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	45000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Fotopasce, ďalekohľady, podklady pre úpravu plánu lovu a chovu, poľovnícke potreby.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa v 2021 po skončení projektu a následne každoročne po skončení sezóny.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 274/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-18 Zhodnotenie celkového legislatívneho rámca obmedzujúceho a upravujúceho ochranu v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	3.2.
3. Opatrenia	3.2.1. a 3.2.2.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, príslušné úrady
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR a MP RV SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	20000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Stolný počítač pre vypracovanie štúdií, podkladové dáta potrebné pre expertov podieľajúcich sa na štúdiách pre ŠOP SR.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečné správy, prípadne zmeny legislatívy.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 274/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-19 Organizácia workshopov a stretnutí s vlastníckmi a užívateľmi pôdy o možnostiach participácie a vypracovania projektov pre ochranu prírody v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1. a 4.2.
3. Opatrenia	4.1.1., 4.2.1., a 4.2.3.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia aktívna v ochrane prírody, organizácia

	ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	63000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, pozvánok, dataprojektor, plátno na prezentáciu a priestory na realizáciu workshopov a stretnutí.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU050-20 Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Chočské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.
3. Opatrenia	4.2.4.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody a príslušné úrady
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	63000 € Náklady na zamestnancov, externistov pripravujúcich zámenné zmluvy, na zameranie pozemkov a administratívne poplatky.
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, podkladov, pozvánok, dokumentácie k zámenným zmluvám a pozemkom a zariadenia pre geometrické vymernie zamieňaných pozemkov a vypracovanie potrebnej dokumentácie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 26/2011 Z.z.

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2016 – 2031)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
SKCHVU050-01	Ochrana okolia hniezd dravcov, sov a ich prípadná úprava	3000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
SKCHVU050-02	Ochrana vtáctva v lesoch Chočských vrchov v spolupráci s lesníckymi organizáciami v rámci PSL	25000	25000	25000	25000	25000	25000	25000	25000	25000	25000	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-03	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU050-04	Ochrana biotopov hlucháňa hôrneho prostredníctvom usmernenia lesného hospodárenia	9000	9000	9000	0	0	9000	9000	0	9000	9000	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-05	Optimalizovanie plánovanej obnovy lesných porastov na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho v CHVÚ Chočské vrchy	0	10000	10000	10000	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-06	Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Chočské vrchy	5000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU050-07	Zlepšenie hniezdnych podmienok pre dutinové hniezdiče v hospodárskych lesoch CHVÚ Chočské vrchy	0	10000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	10000	5000	5000	5000	0
SKCHVU050-08	Podpora aktívneho využívania trávnych porastov a pre prírodu vhodných foriem hospodárenia v CHVÚ Chočské vrchy	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000
SKCHVU050-09	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Chočské vrchy a jeho hniezdnej úspešnosti	5000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU050-10	Monitoring negatívnych faktorov obmedzujúcich populáciu hlucháňa hôrneho	0	5000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-11	Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Chočské vrchy prostredníctvom stráže prírody	3000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
SKCHVU050-12	Priblíženie prírodných hodnôt v CHVÚ Chočské vrchy verejnosti	0	50000	30000	20000	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-13	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Chočské vrchy	10000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	10000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU050-14	Zvýšenie povedomia o prírodných hodnotách CHVÚ Chočské vrchy v zahraničí s cieľom prilákania návštevníkov	0	20000	10000	10000	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-15	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ Chočské vrchy	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	5000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU050-16	Zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v CHVÚ Chočské vrchy	5000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	5000	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU050-17	Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho a jariabka hôrneho	0	5000	5000	5000	5000	0	0	0	0	5000	0	0	0	0	5000	0
SKCHVU050-18	Zhodnotenie celkového legislatívneho rámca obmedzujúceho a upravujúceho ochranu v CHVÚ Chočské vrchy	0	5000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU050-19	Organizácia workshopov a stretnutí s vlastníkmi a užívateľmi pôdy o možnostiach participácie a vypracovania projektov pre ochranu prírody	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU050-20	Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Chočské vrchy	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
	Spolu (€)	93000	170000	135000	116000	116000	65000	65000	56000	65000	70000	45500	41000	36000	36000	41000	31000

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2032 – 2045)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Spolu (€)
		2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2016-45
SKCHVU050-01	Ochrana okolia hniezd dravcov, sov a ich prípadná úprava	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	32000
SKCHVU050-02	Ochrana vtáctva v lesoch Chočských vrchov v spolupráci s lesníckymi organizáciami v rámci PSL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	250000
SKCHVU050-03	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	90000
SKCHVU050-04	Ochrana biotopov hlucháňa hôrneho prostredníctvom usmernenia lesného hospodárenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	63000
SKCHVU050-05	Optimalizovanie plánovanej obnovy lesných porastov na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho v CHVÚ Chočské vrchy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	40000
SKCHVU050-06	Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Chočské vrchy	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	92000
SKCHVU050-07	Zlepšenie hniezdnych podmienok pre dutinové hniezdiče v hospodárskych lesoch CHVÚ Chočské vrchy	0	0	0	0	0	10000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	75000
SKCHVU050-08	Podpora aktívneho využívania trávnych porastov a pre prírodu vhodných foriem hospodárenia v CHVÚ Chočské vrchy	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	300000
SKCHVU050-09	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Chočské vrchy a jeho hniezdnej úspešnosti	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	92000
SKCHVU050-10	Monitoring negatívnych faktorov obmedzujúcich populáciu hlucháňa hôrneho	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20000
SKCHVU050-11	Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Chočské vrchy prostredníctvom stráže prírody	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	46500

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Spolu (€)
		2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2016-45
SKCHVU050-12	Priblíženie prírodných hodnôt v CHVÚ Chočské vrchy verejnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	120000
SKCHVU050-13	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Chočské vrchy	2000	2000	2000	2000	10000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	10000	92000
SKCHVU050-14	Zvýšenie povedomia o prírodných hodnotách CHVÚ Chočské vrchy v zahraničí s cieľom pritiaiahnutia návštevníkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50000
SKCHVU050-15	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ Chočské vrchy	2000	2000	2000	2000	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	5000	72000
SKCHVU050-16	Zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v CHVÚ Chočské vrchy	1500	1500	1500	1500	5000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	55500
SKCHVU050-17	Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho a jariabka hôrneho	0	0	0	5000	0	0	0	0	5000	0	0	0	0	5000	45000
SKCHVU050-18	Zhodnotenie celkového legislatívneho rámca obmedzujúceho a upravujúceho ochranu v CHVÚ Chočské vrchy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20000
SKCHVU050-19	Organizácia workshopov a stretnutí s vlastníkmi a užívateľmi pôdy o možnostiach participácie a vypracovania projektov pre ochranu prírody v CHVÚ Chočské vrchy	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	63000
SKCHVU050-20	Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Chočské vrchy	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	63000
	Spolu (€)	31000	31000	31000	36000	45500	41000	36000	36000	41000	31000	31000	31000	31000	47000	1681000

4. Spôsob vyhodnocovania plnenia programu starostlivosti

4.1. Logická matica vyhodnocovania programu starostlivosti

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	Dlhodobé ciele			
1.	Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav druhu Tetrao urogallus na priaznivý.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
2.	Zachovať súčasný priaznivý stav výberových druhov vtákov Falco peregrinus, Aquila chrysaetos, Bubo bubo, Picoides tridactylus, Picus canus, Aegolius funereus, Glaucidium passerinum, Bonasa bonasia a Lanius excubitor.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
3.	Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Chočské vrchy.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
4.	Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.	Počet návštevníkov vybraných lokalít (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
	Operatívne ciele			
1.1.	Zvýšiť a udržať úroveň populácie hlucháňa hôrneho (Tetrao urogallus) na úrovni minimálne 25 kohútov.	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.1.	Udržať populáciu sokola sťahovavého (Falco peregrinus) na priemernej minimálnej úrovni 6,5 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.	Udržať populáciu orla skalného (Aquila chrysaetos) na priemernej úrovni minimálne 5,5 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.3.	Udržať populáciu výra skalného (Bubo bubo) na priemernej úrovni minimálne 15 obsadených teritórií	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.	Udržať populáciu ďubníka trojprstého (Picoides tridactylus) na priemernej úrovni minimálne 65 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.	Udržať populáciu žlny sivej (Picus canus) na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6.	Udržať populáciu pôtika kapcavého (Aegolius funereus) na priemernej úrovni minimálne 35 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.7.	Udržať populáciu kivička vrabčieho (<i>Glaucidium passerinum</i>) na úrovni minimálne 95 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.	Udržať populáciu jariabka hôrneho (<i>Bonasa bonasia</i>) na priemernej úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.9.	Udržať populáciu strakoša veľkého (<i>Lanius excubitor</i>) na priemernej úrovni minimálne 7,5 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.1.	Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 26/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
3.2.	Vyhodnotiť adrešnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy.	Vyhotovená štúdia, prípadne úpravy legislatívy	Dodaná štúdia analyzujúca legislatívne limity ochrany predmetov ochrany. Legislatívne úpravy v prospech predmetov ochrany	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy legislatívy)
3.3.	Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 26/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia hraníc CHVÚ a doplnenia celej NPR Choč do CHVÚ.	Vyhotovená štúdia, prípadne úpravy legislatívy	Dodaná štúdia analyzujúca legislatívne limity ochrany predmetov ochrany. Legislatívne úpravy v prospech predmetov ochrany	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy legislatívy)
4.1.	Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite	Počet návštevníkov lokality (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
4.2.	Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu	Počet obyvateľov podieľajúcich sa na praktickej ochrane vtáctva	Správy z aktivít praktickej ochrany vtáctva	Plní sa / Neplní sa
Opatrenia				
1.1.1.	Lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj, bez usmerňovania a zasahovania do prírodných procesov človekom, vylúčiť akékoľvek hospodárske opatrenia (obnova, výchova, ťažba)	Počet stanovísk / počet kontrol	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.2.	Kalamitné plochy v lesoch ponechať bez ľudského zásahu na prirodzenú sukcesiu. Drevnú hmotu (biomasu) z kalamitných plôch	Počet stanovísk / počet kontrol	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	neodstraňovať, ponechať na mieste bez asanácie. Vykonať iba nevyhnutnú údržbu (zabezpečiť prejazdnosť a schodnosť) existujúcich účelových komunikácií bez stavebno-technických zásahov			
1.1.3.	Všetky lesy, ktoré nie sú vyhlásené v EFP za ochranné lesy vyhlásiť za lesy osobitného určenia	Rozloha prekatoegorizovaných lesov	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.4.	Vylúčiť aplikáciu pesticídov a insekticídov	Počet stanovísk k činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.5.	Vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a stredísk cestovného ruchu	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.6.	Vylúčiť výstavbu ďalších lesných ciest a zväžnic	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.7.	V odôvodnených prípadoch (ohrozenie predmetu ochrany, poškodzovanie biotopov, programy záchrany kriticky ohrozených druhov, bezpečnosť návštevníkov) presmerovať alebo zrušiť (dočasne uzavrieť) časti existujúcich chodníkov	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.8.	Zabezpečiť dodržiavanie predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s 3. až 5. stupňom ochrany	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.1.9.	Vylúčiť každú formu novej stavebnej činnosti	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.10.	Zabezpečiť monitoring populácie a všetkých tokanísk hlucháňa hôrneho	Zistený počet tokanísk	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.11.	Zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody najmä v období toku	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.1.12.	Zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplyvujúcich na početnosť hlucháňa hôrneho za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení	Počet kontrol na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.1.13.	Zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.14.	Vylúčiť stavbu nových elektrických vedení v tomto EFP a jeho okolí	Počet stanovísk k zámerom	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	a existujúce ošetriť prvkami pre zabránenie kolízií s vtáctvom alebo ich umiestniť pod zem		organizácie OP	
1.1.15.	Odstrániť čierne skládky a vŕniská, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky a diviačiu zver v oblastiach výskytu hlucháňa hôrneho a ich okolí	Počet stanovísk / počet kontrol	Počet stanovísk / počet kontrol	Počet stanovísk / počet kontrol
1.1.16.	Znížiť stav diviačieho zveru v lokalitách výskytu hlucháňa a v okolí	JKS diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
2.1.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých obsadených hniezdnych teritórií (3 návštevy do roka na každom hniezde) na začiatku hniezdzenia v období toku, uprostred hniezdzenia a po vyletení mláďat	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.1.2.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.1.3.	V hniezdnom období vo vzdialenosti min. 500 m okolo hniezd vylúčiť skalolezeckú činnosť, športovo rekreačnú činnosť, turistické chodníky, ohniská, paragliding.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.1.4.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.6.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
2.1.7.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.2.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdnych okrskov orla skalného každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.2.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.2.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.2.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
			organizácie OP	
2.2.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
2.2.9.	Usmerniť fotografovanie orlov v blízkosti ich hniezdísk	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.1.	Zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochrannej zóny v okolí hniezda výra skalného	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.3.2.	V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmet ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.3.	Zabezpečiť pravidelný monitoring celej populácie výra	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.3.4.	Zabezpečiť inštaláciu zábran na stĺpy elektrického vedenia 22 kV v blízkosti hniezdísk	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
2.3.5.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
2.4.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.4.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.4.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.4.5.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu dubníka	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.4.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie dubníka	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.5.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o	Stanoviská, rozhodnutia príslušných	Plní sa / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		ochrane	úradov, organizácie OP	
2.5.4.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.5.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žľny sivej	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.6.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.5.7.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.6.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet hniezdnych stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticidov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.6.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	Počet hniezdnych stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok			
2.6.6.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.7.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu pôtika	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie pôtika	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6.9.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.10.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.7.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.7.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet hniezdnych stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.7.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdnych stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok			
2.7.6.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.7.7.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu kuvička	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.7.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvička	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.7.9.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.8.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.8.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.3.	Presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín v PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.8.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.5.	Zabezpečiť kontrolu predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s vyšším stupňom ochrany	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.6.	Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.8.7.	Monitorovať a regulovať výskyt diviaka na lokalitách jariabka hôrneho	JKS diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
2.9.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie strakoša veľkého	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
			databázy	chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.9.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.9.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.9.4.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách	Rozloha vhodného biotopu	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.9.5.	Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a lovu strakoša veľkého	Rozloha vhodného biotopu	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
3.1.1.	Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 26/2011 Z.z. a platnou legislatívou	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa
3.1.2.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 26/2011 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Chočské vrchy	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.2.1.	Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa
3.2.2.	Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 26/2011 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Chočské vrchy za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu hlucháňa v CHVÚ tak, aby boli v súlade s vyššie uvedenými zásadami (upraviť termíny obmedzení a upraviť zákazy, ktoré sú nesprávne premietnuté do legislatívy)	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.3.1.	Zmenou hraníc CHVÚ k nemu pričleniť celú NPR Choč	Schválená úprava vyhlášky	Zmena hraníc CHVÚ a začlenenie celej NPR	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.2.	Pri investíciách do mákkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
4.1.4.	Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
4.1.5.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.6.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchovné aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.7.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.8.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty Chočských vrchov v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.9.	Realizovať rôzne ekovýchovné a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.2.2.	V spolupráci s miestnymi vlastníkami odstrániť čierne stavby stojace na ich pozemkoch a eliminovať vznik nových	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.2.3.	Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.4.	V prípade záujmu vlastníkov zrealizovať výmeny pozemkov	Počet zrealizovaných zámen pozemkov	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa

5. Použité podklady a zdroje informácií

SOS/BirdLife Slovensko (2013). Metodika systematického dlhodobého monitoringu výberových druhov vtákov v CHVÚ. ŠOP SR, Banská Bystrica.

- Miklós, L., 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia
- Vass, D., 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava: Geologický ústav Dionýza Štúra
- Hraško, J., Linkeš, V., Šály, R., Šurina, B., 1993. Pôdna mapa Slovenska, Bratislava: Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
- Pivarčí, M., Kropitz, P., 2005. Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja v znení, Zmeny a doplnky, Sprievodná správa, Žilina
- Register evidencie navrhovaných, určených, blokovaných a zrušených prieskumných území, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrtov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrty/>
- Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Vyhláška MŽP SR č. 26/2011 Z. z. zo 1. 2. 2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/mapy/map.html>
- Register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, Pamiatkový úrad SR, 2015 dostupný na <https://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>
- <http://www.putnickemiesta.sk/>

White, C.M., Christie, D.A., de Juana, E. & Marks, J.S. (2015). Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2015). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53247> on 13 October 2015).

Orta, J., Kirwan, G.M., Boesman, P., Garcia, E.F.J. & Marks, J.S. (2015). Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2015). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53162> on 14 October 2015).

Karaska, D. a Cichocki, W. (eds.), 2014: Hniezdne rozšírenie vtáctva Oravy. SOS/BirdLife Slovensko, Bratislava, 434 pp.

Danko, Š. a Karaska, D. (2002). Výr skalný (*Bubo bubo*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.

Zuna-Kratky, T. (2003): Hnízdění výra velkého (*Bubo bubo*) v nížinných lužních lesích v SV Rakousku. *Crex* 20: 41–47.

Šotnár, K. (2007): Tree nesting of Eagle owl (*Bubo bubo*) in Prievidza district. *Slovak Rapt J* 1: 59–60.

Pačenovský, S., Chrašč, P. a Repel, M. (2012): Nesting by the Eurasian eagle owl (*Bubo bubo*) in a nest of the whitetailed eagle (*Haliaeetus albicilla*). *Slovak Rapt J* 6: 37–40.

Holt, D.W., Berkley, R., Deppe, C., Enríquez Rocha, P., Petersen, J.L., Rangel Salazar, J.L., Segars, K.P., Wood, K.L. & de Juana, E. (2013). Eurasian Eagle-owl (*Bubo bubo*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2013). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/55008> on 16 October 2015).

de Juana, E. & Boesman, P. (2013). Black Grouse (*Lyrurus tetrix*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2013). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53326> on 14 October 2015).

Karaska, D. a Slobodník, V. (2002). Rybárik obyčajný (*Alcedo atthis*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.

Woodall, P.F. (2001). Common Kingfisher (*Alcedo atthis*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/55801> on 16 September 2015).

Hudec, K. a Šťastný, K. (2005). *Alcedo atthis* – Ledňáček říční. In: Ptáci – Aves. Fauna ČR, díl II/2. Academia, Praha.

de Juana, E. & Kirwan, G.M. (2012). Western Capercaillie (*Tetrao urogallus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2012). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53328> on 14 October 2015).

Winkler, H. & Christie, D.A. (2002a). Three-toed Woodpecker (*Picoides tridactylus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/56239> on 28 September 2015).

Pačenovský, S. (2002). Ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.

Hudec, K. a Šťastný, K. (2005). *Picoides tridactylus* – Datlík tříprstý. In: Ptáci – Aves, Fauna ČR. Díl II/2. Academia, Praha.

Winkler, H. & Christie, D.A. (2015). Grey-faced Woodpecker (*Picus canus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2015). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/56316> on 23 October 2015).

Holt, D.W., Berkley, R., Deppe, C., Enríquez Rocha, P., Petersen, J.L., Rangel Salazar, J.L., Segars, K.P. & Wood, K.L. (1999). Boreal Owl (*Aegolius funereus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/55095> on 1 October 2015).

Pačenovský, S. (2002). Kuvíček vrabčí (*Glaucidium passerinum*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.

Holt, D.W., Berkley, R., Deppe, C., Enríquez Rocha, P., Petersen, J.L., Rangel Salazar, J.L., Segars, K.P. & Wood, K.L. (1999). Eurasian Pygmy-owl (*Glaucidium passerinum*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/55057> on 5 October 2015).

Saniga, M. (2002). Jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.

de Juana, E. & Kirwan, G.M. (2013). Hazel Grouse (*Bonasa bonasia*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2013). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53330> on 30 September 2015).

Yosef, R. & International Shrike Working Group (2008). Great Grey Shrike (*Lanius excubitor*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/60482> on 19 October 2015).

Jasík, M. Definovanie priaznivého stavu sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*) v Chránenom vtáčom území Veľká Fatra. ŠOP SR, Banská Bystrica.

6. Prílohy

6.1. Mapa predmetov ochrany

6.2. Mapa vlastnícko – užívateľských vzťahov

6.3. Mapa využitia územia

6.4. Mapa ekologicko funkčných priestorov.

6.5. Porastová mapa